

**ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย**

ปริญญานิพนธ์

ของ

กนิษฐา ชุพันธ์

๒ 31205

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย**

พฤษภาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

99509

h 31205

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ กุรุรัตน์)

..... กรรมการ
(ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ กุรุรัตน์)

..... กรรมการ
(ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รักวิจัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

วันที่ 12... เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา
คำแนะนำ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จากรองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ คุรุรัตน์ ดร.สุจินดา
ขจรรุ่งศิลป์ รองศาสตราจารย์วราภรณ์ รักวิชัย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ ผู้วิจัย
รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อนินทิตา โปษะกฤษณะ อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข
หม่อมหลวงพกมาลย์ เกษมศรี ดร.อรนุช ลิ้มศิริ ที่กรุณาให้คำแนะนำในเรื่องขั้นตอนการจัด
กิจกรรมและการใช้เครื่องมือการวิจัยแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณคุณครูพุทธชาติ นกชม คุณครูสุชีรา ทรงลำเจียก คุณครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3
คณะครูโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการศึกษาทดลอง
ครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนและน้องนิสิตปริญญาโทการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ
สนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา
ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

กนิษฐา ชูจันทร์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	ความคิดสร้างสรรค์.....	7
	ความพร้อมทางภาษา.....	22
	การสอนภาษาแบบธรรมชาติ.....	30
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	42
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	43
	ประชากร.....	43
	กลุ่มตัวอย่าง.....	43
	เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	43
	วิธีการดำเนินการทดลอง.....	47
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

5	สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	55
	จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	55
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	55
	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	55
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	57
	อภิปรายผล.....	57
	ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาครั้งนี้.....	60
	ข้อเสนอแนะในการสอน.....	61
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	61
	บรรณานุกรม.....	62
	ภาคผนวก.....	69
	ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	104

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	47
2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง.....	51
3 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง 8 สัปดาห์ก่อนการทดลอง.....	52
4 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน.....	53
5 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่ม ของกลุ่มทดลองและเด็กปฐมวัยกลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3.....	54

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์และเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาในทุกสังคม ทั้งนี้เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำอันเป็นการบุกเบิก ความก้าวหน้า ทั้งทางเทคโนโลยีและวิทยาการทั้งปวง ดังจะเห็นได้จาก คำกล่าวของ ทอแรนซ์ (Torrance) ที่ว่า ในบรรดาความคิดทั้งหลาย ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เกิดการค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เพราะลักษณะเด่นของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มีหลายประการ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การมีความคิดริเริ่มเกิดขึ้นในสมอง และสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาในรูปของการกระทำ ความคิดสร้างสรรค์จึงก่อให้เกิดความรู้ เกิดประดิษฐกรรมใหม่ๆ ตลอดจนการนำความรู้และประดิษฐกรรมนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุกๆ ด้าน เกิดการพัฒนาอันจะช่วยอำนวยความสะดวกและประโยชน์สุขในการดำรงชีวิตประจำวัน ของมนุษย์มากยิ่งขึ้น (เทียงจิต โรจนสุภรัตน์. 2531; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1962:17) สังคมในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ย่อมเป็นที่ต้องการของสังคม เพราะสามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์เป็นแบบหนึ่งของการแก้ปัญหาขั้นสูง (ชม ภูมิภาค. 2516 : 217-218) ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่ควรได้รับการส่งเสริม พัฒนาให้เกิดขึ้นกับบุคคลตั้งแต่วัยเด็ก

ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคน สามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้ การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทำได้หลายวิธี เช่น ใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ใช้แบบฝึกวาด ให้เด็กฟังนิทาน การตั้งคำถามให้เด็กคิดหาคำตอบหลาย ๆ ทาง การให้เด็กเล่นกับของเล่นสร้างสรรค์ ให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะ เป็นต้น หลักสำคัญของวิธีการเหล่านี้คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด จินตนาการแสดงความรู้สึกและแสดงออกมาตามความคิดจินตนาการนั้น (อารีย์ รังสินนท์. 2527 : 141) กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถจัดได้ในทุกวิชาตามหลักสูตรซึ่งแบ่งเป็นกิจกรรมทางภาษา ดนตรี ศิลปะ และการเคลื่อนไหว ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กสนใจ การลงมือปฏิบัติจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมอย่างง่ายดาย แต่การเรียนการสอนของไทยในสถาบันทางการศึกษาพบว่าเน้นให้เด็กเรียนรู้จากการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ เรียนรู้จากสิ่งที่ป็นนามธรรมและสัญลักษณ์ก่อนวัยอันสมควร ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรมทุกกิจกรรม ครูให้ความสำคัญกับทักษะกระบวนการคิดสำคัญน้อยที่สุด (ประเวศ วะสี. 2537 : 23) ขาดการส่งเสริมเป็นรายบุคคล ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7

ได้ระบุไว้ชัดเจนว่ามุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น แต่กลับไม่ค่อยปรากฏผล เช่นที่หวัง ดังนั้นในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) ได้กำหนดเป้าหมายว่าให้มีการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 68)

การเรียนการสอนที่กำหนดให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดได้จินตนาการการแสดงความรู้สึกเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในทางตรงกันข้ามการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรมทั้งหมดให้กับเด็ก เด็กจะไม่ได้รับการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ซึ่งตรงกับทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson) เด็กวัย 3-6 ขวบ เป็นระยะที่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเสรีจะทำให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หากเด็กถูกจำกัด ถูกควบคุมการคิดและการกระทำ เด็กจะเกิดความรู้สึกอายนึกกลัวคิดไม่กล้าทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะมีผลเสียต่อการพัฒนาในขั้นต่อไป (Richard and Norman. 1977 : 199)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการเรียนรู้ภาษาในแนวใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางเน้นการใช้ประโยชน์ในการสื่อสารซึ่งได้รับแนวคิดมาจากเปียเจต์ (Piaget) ที่ว่าเด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวของตนเองและสร้างความรู้ขึ้นภายในตนเอง (อารี สัมหลวี. 2538 : 20; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1955 : 102) และไวทือตสกี (Vygotsky) กล่าวว่าอิทธิพลของสังคมและบุคคลอื่น มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก กิจกรรม การเล่น การพูด การสนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะต้องอาศัยสภาพแวดล้อมของหนังสือ ภาพ สิ่งของรอบตัว ธรรมชาติ เป็นแหล่งความรู้ เน้นการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเพื่อน และบุคคลอื่นๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดลงสู่สัญลักษณ์ในรูปแบบของการวาด การเขียนตัวอักษร และภาษาพูดก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในขณะที่ลงมือปฏิบัติหรือสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีความหมายเรียนรู้พัฒนาความสามารถ ได้คิดได้แก้ปัญหา ได้สร้างสรรค์ผลงานตลอดเวลา (อารี สัมหลวี. 2538 : 20; อ้างอิงมาจาก Vygotsky. 1955 : 102)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนตามธรรมชาติโดยใช้แก่นนำในหน่วยการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติที่ฝึกให้เด็กมีส่วนร่วมกับครูในการกำหนดเนื้อหาวิธีการสอน จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมตามความสนใจ การเรียนการสอนในรูปแบบนี้เป็นการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นจุดศูนย์กลาง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนภาษาแบบธรรมชาติทั้งสองทฤษฎีมีความสอดคล้องกันคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเปิดโอกาสให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าถ้าให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างแกนนำในหน่วยการสอน กำหนดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่สัมพันธ์กับเนื้อหาตามหน่วยการสอนจะทำให้เด็กได้รู้จักมองโลกรอบตัวอย่างเชื่อมโยง ไขว่คว้า เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดกระบวนการคิด การสื่อความหมายผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กต้องการถือเป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยจึงนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหรือไม่

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้นำไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 3 ห้องเรียน 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นการสุ่มแบบเจาะจงจำนวน 1 ห้องเรียน 27 คน เป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนที่มีอายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้จินตนาการ และประสบการณ์ซึ่งทำให้เด็กเกิดความคิดคิดค้นเปลี่ยนแปลงสิ่งแปลกใหม่ที่ต่างไปจากแบบเดิม มีความคล่องแคล่วในการคิด มีความกล้าที่จะทำสิ่งแปลกใหม่ ที่สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นจุดศูนย์กลาง โดยสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน เด็กเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ครูในการเตรียมและวางแผนการสอน การสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน การสนทนาพูดคุยกับเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องจากการพูด การเขียน การวาดรูป และงานประดิษฐ์

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีขั้นตอน มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมดังนี้ ครูนำเสนอหัวข้อตามหน่วยการสอนที่โรงเรียนกำหนดเพื่อให้เด็กช่วยกันระดมความคิดเลือกเนื้อหาตามที่ตนเองสนใจ ครูสนทนากับเด็กถึงเนื้อหาที่เด็กนำเสนอเพื่อกำหนดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วิธี

การเรียนรู้ เด็กนักเรียนเลือกเรียนตามเนื้อหาและวิธีการที่ตนเองสนใจ เด็กบันทึกสิ่งที่ตนเองเข้าไปเรียนรู้และทำกิจกรรมโดยการวาดภาพและการเขียน โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

5. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ทิชี่-ดีพี หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพของ เจลเลน และ เออร์บัน ที่มีชิ้นส่วนรูปทรงต่างๆ ดังนี้ วงกลม จุด มุม ฉากใหญ่ เส้นโค้ง เส้นประ สีเหลี่ยมจตุรัสเล็กปลายเปิด มีเกณฑ์การให้คะแนน 11 เกณฑ์ กำหนดอยู่ในคู่มือชัดเจน ใช้ทดสอบได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ไม่เฉลยคำตอบกับผู้ถูกทดสอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์

- 1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 1.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
- 1.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
- 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
- 1.5 กระบวนการความคิดสร้างสรรค์
- 1.6 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์
- 1.7 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์
- 1.8 แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2. ความพร้อมทางภาษา

- 2.1 ความหมายและความสำคัญของภาษา
- 2.2 องค์ประกอบของความพร้อมทางภาษา
- 2.3 พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย
- 2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา
- 2.5 แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมทางภาษา

3. การสอนภาษาแบบธรรมชาติ

- 3.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษาและการเรียนรู้
- 3.2 แนวคิดและหลักการสอนภาษาธรรมชาติ
- 3.3 การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
- 3.4 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการวางรูปแบบการจัดห้องเรียน
- 3.5 แก่นนำในหน่วยการสอนและขั้นตอนการวางแผนเนื้อหา ในหน่วยการสอน
- 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองซึ่งมีอยู่ในทุกคน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ผู้วิจัยได้คัดเลือกมานำเสนอต่อไปนี้

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 389;470) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถทางสมอง เป็นความสามารถที่จะ “คิดได้หลายทิศทาง” หรือ “*ไดนามิก*” และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วยความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่น และความคิดที่จะเป็นของตนเองโดยเฉพาะ คนที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้องเป็นคนกล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระในการคิด และเกตเซล (Getzels. 1962 : 450-455) ได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกันว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะการคิดที่หาคำตอบหลาย ๆ คำตอบเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า ซึ่งมักจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีอิสระภาพในการตอบสนอง จึงจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้มาก

วอลเลซ และโคแกน (Wallach and Kogan. 1965 : 13-20) เชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์หมายถึง ความคิดโยงสัมพันธ์ คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือ คนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นคำว่าปากกาก็นึกถึงกระดาษ ดินสอ ขวดหมึก โต๊ะ เก้าอี้ สมุดบันทึก ฯลฯ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ หรือผลิตสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดจากการรวบรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วเชื่อมโยงสถานการณ์ใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งสมบูรณ์อย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปของผลิตผลทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรืออาจเป็นเพียงกระบวนการเท่านั้น ต่อมาในปี 1964 ทอร์เรนซ์ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการของความรู้สึกรวบรวมปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไป แล้วรวบรวมความคิด หรือตั้งเป็นสมมุติฐาน ทำการทดลองสมมุติฐานและเผยแพร่ผลที่ได้พบจากการทดลองสมมุติฐานนั้น (เขาวพา เศษะคุปต์. 2536 : 48; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1962 : 1964 : 16)

เจลเลน แลเออร์บัน (Jellen and Urban) ได้ให้คำนิยามว่า ความคิดสร้างสรรค์หมายถึงการคิดอย่างมีสาระในเชิงนวัตกรรม จินตนาการ และความคิดเอนกนัย ซึ่งรวมถึงความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความละเอียดปราณีต ความกล้าเสี่ยงและอารมณ์ขัน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2537)

✕ วิจิตร วรุตยางกูร (2531 : 31) ได้ให้นิยามของความคิดสร้างสรรค์ไว้ในสารานุกรมศึกษาศาสตร์ว่า

1. เป็นการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ หรือวิธีการใหม่ ๆ จากการศึกษาทดลอง
2. เป็นความคิดเอนกนัย ซึ่งเป็นความคิดที่กว้างไกล สลับซับซ้อน มีหลายแง่มุมหลายรูปแบบ ความคิดในลักษณะนี้จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ หรือแก้ปัญหายาก ๆ ได้สำเร็จ
3. เป็นจินตนาการหรือความคิดฝัน ซึ่งมีความสำคัญกว่าความรู้และเป็นบ่อเกิดของการแสวงหาความรู้มาพิสูจน์จินตนาการ หรือทำจินตนาการให้เป็นจริง
4. เป็นความรู้ลึกที่ไว เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้เร็วแม้จะเป็นเรื่องยากและซับซ้อน มีปฏิกิริยาหรืออารมณ์ร่วมกับเรื่องนั้น ๆ ✕

บุญเหลือ ทองอยู่ (2521 : 17) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า คือการแสดงออกของสิ่งที่มีอยู่ในตัวเอง อาจเป็นการกระทำ การผลิต การตกแต่งหรือการแสดงความคิดใหม่ซึ่งมีอยู่ในความคิดของแต่ละคน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่คิดได้หลายทิศทางไม่จำกัด เป็นการคิดเพื่อค้นหาสิ่งที่ยังไม่รู้ คิดเชื่อมโยงเพื่อให้ได้แนวคิดใหม่ ๆ และได้ผลผลิตที่เป็นสิ่งใหม่เกิดขึ้น

1.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

✕ เป็นที่ยอมรับกันในวงการต่างๆ ว่าในสังคมปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่สังคมต้องการ

ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อชีวิต เพราะการให้การศึกษาแก่เด็ก เราไม่สามารถจะสอนทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของเขาได้ เราสอนได้เพียงบางอย่างเท่านั้น เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จึงมีโอกาสนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้ดีกว่า (ชาญชัย อินทรประวัติ. 2518 : 19)

สุสดี ภูมิอินทร์ (2528 : 73) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ว่า

1. มีคุณค่าต่อสังคม

คุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อสังคมนั้น ได้แก่ การที่บุคคลได้คิดและสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าของสังคม หรือหาวิธีแก้ไขปัญหามองการณ์ทั้งประสบความสำเร็จและมีประโยชน์ต่อสังคม เช่น ความเจริญทางด้านสุขภาพ การเกษตร การคมนาคม เป็นต้น

2. มีคุณค่าต่อตนเอง

ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นั้น นับว่ามีคุณค่าต่อบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เองด้วย เพราะการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นใดขึ้นมา ทำให้ผู้ที่สร้างสรรค์พึงพอใจและมีความสุข เช่น การที่เด็กสร้างสรรค์งานด้วยตนเองจะสร้างความพอใจแก่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ การต่อสิ่งของให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ การคิดเกมการเล่นที่แปลกใหม่ เด็กจะเกิดความภูมิใจในความสามารถของตน มั่นใจในตนเอง ซึ่งมีผลไปถึงแบบแผน บุคลิกภาพ และความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมของเด็ก

เยาวยา เดชะคุปต์ ได้กล่าวถึงข้อคิดของเจอร์ซิล (เยาวยา เดชะคุปต์. 2522; อ้างอิงมาจาก Jiersild. 1922 : 153-158) ว่าความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมสุนทรียภาพ เด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรกระทำเป็นอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก การพัฒนาสุนทรียภาพแก่เด็ก โดยให้เด็กเห็นว่าทุกอย่างมีความหมายสำหรับเขา ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งที่แปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญ ให้ได้ฟังในสิ่งที่ไม่เคยฟัง และหัดให้เด็กสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
2. ผ่อนคลายอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง
3. สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ขณะที่เด็กทำงานครูจะสอนระเบียบและวินัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น หัดให้เด็กรู้จักเก็บของให้เป็น ที่ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จแล้ว เป็นต้น
4. พัฒนากล้ามเนื้อมือ เด็กสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่น การเคลื่อนไหว การเล่นบล็อก และพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ การตัดภาพตัดต่อ การเล่นเกมกระดานตะปู
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่าง ๆ ซ้ำ ๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขาสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ครูควรหาวัสดุต่าง ๆ ไว้ให้เด็กมีโอกาสพัฒนาการทดลองของตนเอง เช่น กล้องยาสีฟัน เปลือกไข่และเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้เขาฝึกสมมุติเป็นนักก่อสร้างหรือสถาปนิก

ความคิดสร้างสรรค์นั้น มีความสำคัญและมีคุณค่ากับตนเองและสังคม ให้คนเรารู้จักการจินตนาการ สร้างสุนทรียภาพให้เกิดขึ้นกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

1.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (Guilford, 1969 : 145-151) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านไว้ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึงปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกัน ในเรื่องเดียวกันแบ่งเป็น

1.1 ความคิดคล่องแคล่วในด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

1.2 ความคิดคล่องแคล่วในด้านโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยคและนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยค

1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งต่าง ๆ ในเวลาที่กำหนดให้ เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

2. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึงความคิดที่แปลกใหม่ไปจากความคิดธรรมดาหรือความคิดที่ต่างไปจากบุคคลอื่น

3. ความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึงประเภทหรือแบบของการคิดแบ่งออกเป็น

3.1 ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันที (Spontaneous Flexibility) หมายถึงความสามารถที่พยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ คนที่มีความคิดยืดหยุ่นนี้ จะคิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ว่ามีอะไรบ้างได้หลายทิศทาง ในขณะที่คนไม่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการคิดแปลง (Adaptive Flexibility) หมายถึงความสามารถในการคิดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดไม่ซ้ำกัน

4. ความคิดละเอียดละออ (Elaboration) หมายถึงความคิดเกี่ยวกับรายละเอียดในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่เป็นพิเศษให้สำเร็จ

เจเลนและเออร์มัน (Jellen and Urban, 1986 : 141) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ในข้อสอบทีซีที-พีที (TCT-PT) ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว

2. ความคิดยืดหยุ่น
3. ความคิดริเริ่มตามที่ตนเองมีอยู่
4. ความคิดละเอียดละออ
5. การกระทำที่แสดงถึงการเสี่ยงอันตราย เช่น การแยกขอบเขต
6. การผสมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การจัดรวมสิ่งต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่อง
7. อารมณ์ขัน

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา (Structure of Intellect Model) ของกิลฟอร์ด (Guilford, 1967 : 60-64) ได้อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์ออกเป็น 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 เนื้อหา (Content) หมายถึงข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ภาพ (Figure) หมายถึงข้อมูลที่เป็นรูปธรรมที่จะรับรู้และระลึกได้ เช่น ภาพต่างๆ
2. สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปของเครื่องหมายต่างๆ เช่น ตัวอักษรและสัญลักษณ์ต่าง ๆ
3. ภาษา (Semantic) หมายถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปของถ้อยคำที่มีความหมายต่าง ๆ แต่บางอย่างไม่อยู่ในรูปของถ้อยคำก็มี เช่น ภาษาใบ้
4. พฤติกรรม (Behavior) หมายถึงข้อมูลที่เป็นการแสดงออกของกิริยาของมนุษย์ รวมทั้งทัศนคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การแสดงความคิดเห็น

มิติที่ 2 วิธีคิด (Operation) เป็นมิติที่แสดงการทำงานของสมองในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ลักษณะ คือ

1. การรู้จักและเข้าใจ (Cognition) หมายถึงความสามารถทางสมองของบุคคลที่รู้จักและเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ทันทีทันใด เช่น เมื่อเห็นของเล่นรูปร่างกลม ๆ ทำด้วยยางผิวเรียบ ก็บอกได้ว่าเป็นลูกบอล
2. การจำ (Memory) หมายถึงความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะเก็บสะสมรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไว้แล้ว สามารถระลึกออกมาในรูปเดิมได้ตามที่ต้องการ เช่น การจำหมายเลขประจำตัว การท่องสูตรคูณ

3. การคิดแบบเอนกนัย (Divergent Thinking) เป็นความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถคิดได้หลายแง่หลายมุม หลายทิศทาง คิดหาคำตอบได้โดยไม่จำกัดจำนวนจากสิ่งเร้าที่กำหนดไว้ในเวลาจำกัด เช่น ให้ออกสิ่งที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าน้ำให้มากที่สุด

4. คิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) เป็นความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถสรุปข้อมูลที่ดีที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้ และการสรุปเป็นคำตอบนั้นจะเน้นเพียงคำตอบเดียว เช่น การเลือกคำตอบในการทำข้อสอบแบบเลือกตอบ

5. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึงความสามารถของบุคคลที่สามารถหาเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลเกี่ยวกับความดี ความงาม ความเหมาะสม จากข้อมูลที่กำหนดให้

มิติที่ 3 ผลงานของการคิด (Product) เป็นมิติที่แสดงถึงผลที่ได้จากการทำงานของสมอง เมื่อสมองได้รับข้อมูลจากมิติที่ 1 และใช้ความสามารถในการตอบสนองสิ่งเร้า ซึ่งเป็นวิธีการคิดตามมิติที่ 2 ผลที่ออกมาเป็นมิติที่ 3 ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ

1. หน่วย (Units) หมายถึงส่วนย่อย ๆ ที่ถูกแยกออกมา มีคุณสมบัติเฉพาะของตนเองที่แตกต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ เช่น สุนัข แมว มด นก เป็นต้น

2. จำนวน (Classes) หมายถึงกลุ่มของสิ่งมีชีวิตที่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน เช่น สุนัข ปลา วาฬ คน เป็นพวกเดียวกัน เพราะต่างก็เลี้ยงลูกด้วยนมเหมือนกัน

3. ความสัมพันธ์ (Relations) หมายถึงผลของการเชื่อมโยงความคิดแบบต่างๆ ตั้งแต่ 2 หน่วยเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ อาจอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก ระบบกับระบบ เช่น พระกับวัด นกกับรัง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับที่อยู่อาศัย

4. ระบบ (Systems) หมายถึงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผลที่ได้หลาย ๆ คู่เข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เช่น 2, 4, 6, 8 ซึ่งเป็นระบบเลขคู่

5. การแปลงรูป (Transformation) หมายถึงการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง การให้คำนิยามใหม่ การตีความ การขยายความ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น เช่น การแปลงรูป

6. การประยุกต์ (Implications) หมายถึงการคาดหวังหรือการทำนายเรื่องบางอย่างจากข้อมูลที่กำหนดไว้ให้เกิดแตกต่างไปจากเดิม เช่น เมื่อเห็นก็คาดว่าเป็นสัญลักษณ์ของสภากาชาด

ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญา นี้ นับว่าเป็นพื้นฐานในการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ เพราะกิลฟอร์ด (Guilford, 1967 : 138) อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดเอนกนัย (Divergent Thinking) คือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดนี้จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่เพิ่มขึ้น ข้อสรุปของกิลฟอร์ดนี้ ทำให้มีการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในเวลาต่อมา

✕ อีกทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีความคิดสองลักษณะ ทฤษฎีนี้กำลังได้รับความสนใจโดยทั่วไป เพราะเป็นความรู้ใหม่เกี่ยวกับการทำงานของสมองมนุษย์ มีการเริ่มต้นศึกษาและทดลองโดยกลุ่ม นักจิตวิทยาคลินิก ซึ่งมีแนวความคิดเบื้องต้นว่า เผ่าพันธุ์ของมนุษย์อยู่รอดสืบสายมาจนถึงคนรุ่น ปัจจุบันได้ ก็เพราะมีสมองอันเชี่ยวชาญ ความเชี่ยวชาญของมนุษย์เกิดขึ้นเพราะมนุษย์มีสมองที่แบ่งหน้าที่กันเป็นสองส่วน หรือมีสองสมองนั่นเอง (ประมวล ดิกกินสัน. 2527 : 107)

เกียรติวรรณ อมาตยกุล ได้กล่าวว่า จากพยายามค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับการทำงานของสมองสองซีกของมนุษย์เป็นเวลานานกว่า 15 ปี นักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้อย่างแน่นอนแล้วว่า คนเราแต่ละคนจะมีสมองสองซีก ทำหน้าที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัดในการรับรู้ความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

สมองซีกซ้าย เป็นส่วนที่คิดและทำงานที่ออกมาเป็นรูปธรรม เช่น การนับจำนวน การบอกเวลา การสร้าห้อยคำ การหาเหตุผล กฎเกณฑ์ การวางแผน เป็นต้น ส่วนสมองซีกขวา เป็นส่วนที่ทำหน้าที่จินตนาการ ใฝ่ฝัน สร้างสรรค์ความคิดแปลกใหม่ การซึมซาบในดนตรีและศิลปะ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ ของคนเรา เกิดจากการทำงานของสมองซีกขวานี้ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2529 : 38-39) ✕

✧ ศิริวรรณ อมาตยกุล และเกียรติวรรณ อมาตยกุล ได้ให้ความเห็นไว้สอดคล้องกันว่า คนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบัน มักจะได้รับการพัฒนาเพียงสมองซีกใดซีกหนึ่งเป็นพิเศษ โดยไม่ให้ความสนใจในการทำงานของสมองอีกซีกหนึ่งเท่าที่ควร ระบบการศึกษาส่วนใหญ่ที่จัดให้กับเด็กในปัจจุบัน มักจะมุ่งไปในการพัฒนาสมองซีกซ้ายเป็นส่วนใหญ่ โดยจัดให้เด็กรู้จักการท่องจำ คิดเลข สร้าห้อยคำ ระเบียบ กฎเกณฑ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ฯลฯ อันเป็นหน้าที่เฉพาะของสมองซีกซ้าย ขณะที่สมองซีกขวาทำหน้าที่เกี่ยวกับจินตนาการนึกฝัน การคิดแปลกใหม่ ความเป็นศิลปิน ไม่ค่อยมีโอกาพัฒนาขึ้น ทั้ง ๆ ที่การคิดของสมองทั้งสองซีกก็มีความสำคัญด้วยกันทั้งคู่ (ศิริวรรณ อมาตยกุล. 2527 : 3 และเกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2529 : 40) ✕

ในปัจจุบันนี้ นักการศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ที่เข้าใจการทำงานของสมองเป็นจำนวนมาก กำลังเรียกร้องและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสมองทั้งสองซีกของเด็กอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นที่คาดหมายกันว่าจะให้ผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่แก่มนุษยชาติ เพราะบรรดางานค้นพบทางวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ งานสร้างสรรค์ทางศิลปะและความคิดแปลกใหม่ ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการทำงานของสมองซีกขวา แต่ความคิดสร้างสรรค์ของสมองซีกขวานี้ จะสามารถแสดงหรือบอกให้ผู้อื่นทราบได้ ต้องเกิดจากการรวบรวม วิเคราะห์และห้อยคำของสมองซีกซ้ายเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่จะสามารถทำประโยชน์ต่าง ๆ แก่มนุษยชาติอย่างมหาศาลได้ก็คือ ผู้ที่ได้รับการพัฒนาสมองทั้งสองซีกอย่างเหมาะสม (เกียรติวรรณ อมาตยกุล. 2529 : 35-40)

ทฤษฎีความคิดสองลักษณะนี้ จึงเป็นทฤษฎีหนึ่งที่เป็นพื้นฐานแนวความคิดในการพัฒนาและวัดความสร้างสรรค์ของบุคคล

1.5 กระบวนการคิดสร้างสรรค์

กระบวนการคิดสร้างสรรค์ หมายถึงวิธีการคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน ทอร์เรนซ์ (Torrance) ได้ให้คำอธิบายว่า เป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องหายไป แล้วจึงรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมุติฐานขึ้น ต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางใหม่ต่อไป (อารี รังสินันท์. 2532 : 5; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1965)

กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แบ่งออกได้เป็นขั้น ๆ ดังนี้ (อารี รังสินันท์. 2532: 7; อ้างอิงมาจาก Torrance and Myers. 1972)

ขั้นที่ 1 การพบความจริง (Fact Finding) ในขั้นนี้เริ่มต้นตั้งแต่เกิด ความรู้สึกกังวลใจ มีความสับสน (Mess) เกิดขึ้นในจิตใจแต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอะไร จากจุดนี้พยายามตั้งสติ และพิจารณาว่าความยุ่งยาก วุ่นวายสับสน หรือสิ่งที่ทำให้กังวลใจนั้นคืออะไร

ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา (Problem Finding) ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 1 เมื่อได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้วจึงสรุปว่า ความกังวลใจ ความสับสน ความวุ่นวายในใจนั้นคือ การมีปัญหาเกิดขึ้นนั่นเอง

ขั้นที่ 3 การตั้งสมมุติฐาน (Idea Finding) ขั้นนี้ต่อจากขั้นที่ 2 เมื่อรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นก็พยายามคิดและตั้งสมมุติฐานขึ้น และรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบสมมุติฐานในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ (Solution Finding) ในขั้นนี้ก็จะพบคำตอบจากการทดสอบสมมุติฐานในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 ยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance Finding) ขั้นนี้จะเป็นที่ยอมรับคำตอบที่ได้จากการพิสูจน์เรียบร้อยแล้ว จะแก้ปัญหาให้สำเร็จได้อย่างไร และต่อจากจุดนี้การแก้ปัญหาหรือการค้นพบยังไม่จบตรงนี้ แต่ที่ได้จากการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิด หรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า New Challenge

การเลเกอร์ (Gallagher. 249-250) ได้กล่าวว่า กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ จะเกิดความคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น โดยการลองผิดลองถูก (Trial and Error) โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียม (Preparation)

ขั้นเตรียมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำหรือแนวทางที่ถูกต้อง หรือข้อระบุมหาที่เป็นข้อเท็จจริง ฯลฯ

2. ขั้นเกิดความคิด (Incubation)

เป็นขั้นที่อยู่ในความวุ่นวายของข้อมูลต่าง ๆ ทั้งใหม่และเก่า สะเปะสะปะ ปราศจากความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่สามารถหวนดูความคิดนั้น จึงปล่อยความคิดได้เวิ้งว้าง

3. ขั้นความคิดกระจ่างชัด (Illumination)

เป็นขั้นที่ความคิดสับสนนั้น ได้ผ่านการเรียบเรียงและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ให้ความกระจ่างชัด และจะมองเห็นภาพพจน์ มโนทัศน์ของความคิด

4. ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (Illumination)

เป็นขั้นที่ได้รับความคิดทั้ง 3 ขั้นจากข้างต้น เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นความคิดที่เป็นจริงและถูกต้อง จะเห็นได้ว่ากระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้น ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนตั้งแต่ขั้นการคิดรวบรวมข้อมูล การเกิดความคิดและขั้นนำไปใช้

1.6 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักการศึกษาพบว่า ลักษณะพัฒนาการด้านความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด กล้าคิด กล้าเสี่ยง และกล้าแสดงออกในวัยเด็กจะมีพัฒนาการสูงกว่าวัยผู้ใหญ่

แมคมิลแลน (อาร์ รังสินันท์. 2528 : 41-42; อ้างอิงมาจาก Macmillan. 1924) ได้แบ่งพัฒนาการทางจินตนาการของเด็กออกเป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นที่เด็กเล็ก ๆ มีความรู้สึกเกี่ยวกับความสวยงาม ซึ่งจะเป็นทางนำไปสู่ความจริง

ขั้นที่ 2 เป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าใจถึงความเป็นจริง เด็กจะเริ่มมีคำถามถึงสาเหตุและผลด้วยการถามว่า “ทำไม”

ขั้นที่ 3 เด็กเริ่มเข้าใจคิดที่ละเอียด ๆ ในสิ่งที่เด็กพบเห็น ในโลกแห่งความเป็นจริง

ทอเรนซ์ (Torrance. 1964 : 87-88) กล่าวถึงพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยผลของการวิจัยของลีกอน (Ligon. 1957)

แรกเกิด-2 ขวบ

ในระยะขวบแรกของชีวิต เด็กเริ่มพัฒนาการด้านจินตนาการ จะเห็นได้จากที่เด็กเริ่มถามชื่อสิ่งต่าง ๆ การพยายามทำสิ่งต่าง ๆ หรือจังหวะเด็กเริ่มแสวงหาโอกาส ทำสิ่งแปลกใหม่ไปกว่าเดิม

❖ โดยมีความกระตือรือร้นที่จะทำ ที่จะคิดสำรวจสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นโดยการซึม คม สัมผัส ด้วยความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้สำรวจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มีที่ว่าง มีวัสดุเอื้ออำนวยต่อการคิดและการเล่น จะสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดจินตนาการได้ดี

ระยะ 2-4 ขวบ

เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง แล้วถ่ายทอดประสบการณ์ที่รับรู้โดยการแสดงออกและจินตนาการ เช่น เด็กไม่เข้าใจว่าทำไมไม่ให้เล่นน้ำร้อน เมื่อเด็กมีโอกาสสัมผัสจับต้องน้ำร้อน ก็จะรู้ว่าเป็นสิ่งที่เล่นไม่ได้ ในระยะนี้เด็กจะตื่นเต้นกับประสบการณ์ต่าง ๆ เด็กมีช่วงความสนใจสั้น เริ่มรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง และเกิดความเชื่อมั่น แต่การเรียนรู้ใหม่ ๆ อาจทำให้เด็กตกใจ หวาดกลัว ดังนั้น ครู พ่อ แม่และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรระมัดระวังให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยอยู่เสมอ ของเล่นที่ช่วยส่งเสริมจินตนาการของเด็กได้ดีคือ ของเล่นที่ไม่มีโครงสร้างตายตัว เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน ไม้บล็อก

ระยะ 4-6 ขวบ

ในวัยนี้เป็นวัยที่เด็กมีจินตนาการสูง เด็กเริ่มสนุกสนานกับการวางแผนและการคาดคะเนในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเล่น เด็กเริ่มเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่หรือผู้ใกล้ชิด มีความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะพยายามค้นหาข้อเท็จจริง เด็กเริ่มเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และเริ่มคิดคำนึงถึงการกระทำของคนที่มิผลต่อบุคคลอื่นจากการเล่น และการแสดงบทบาทสมมุติตามจินตนาการครู พ่อ แม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ควรส่งเสริมให้เด็กได้เล่นตามลำพัง เพราะการเล่นตามลำพัง จะช่วยพัฒนาการจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้โดยการจัดหาของเล่นต่าง ๆ เช่น วัสดุเหลือใช้ประเภทต่าง ๆ หรือของเล่นที่ผู้ใหญ่ไม่ใช้แล้วให้เด็กเล่น

ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ทุกวัย ทั้งวัยเด็ก หนุ่มสาว และวัยผู้ใหญ่ จากผลการศึกษาพบว่า เด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงเมื่ออายุ 4 ปี 6 เดือน ความสร้างสรรค์จะค่อย ๆ พัฒนาขึ้น จนกระทั่งเด็กเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ อาจขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบกัน เช่น ระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ วัฒนธรรม ประเพณี เด็กที่เรียนรู้ควบคู่กับอายุที่เพิ่มขึ้น หากเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้ออำนวย ความคิดสร้างสรรค์ก็ยังคงพัฒนาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับเลคแมน (Lechman) (อารี รังสินันท์. 2528 : 113; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1968 : Unpage) ❖

❖ พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก จะพัฒนาไปตามลำดับขั้นของอายุ เมื่ออายุมากขึ้นก็จะพัฒนามากขึ้น ถ้าได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับเด็ก ❖

1.7 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

จากผลการศึกษาเป็นที่ยอมรับกันว่า คนเราทุกคนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ แต่มีระดับของความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันไปตามศักยภาพของบุคคล ดังนั้นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง จึงมีลักษณะแตกต่างไปจากผู้อื่น

✕ แมคคินนอน (อาร์ รังสินันท์. 2527 : 11; อ้างอิงมาจาก Mackinnon 1960) ได้ศึกษา ลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ พบว่าผู้ที่ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ตื่นตัวตลอดเวลา มีสมาธิ มีความพยายาม สามารถพินิจพิจารณาความคิดอย่างถี่ถ้วนในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังมีลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง คือเป็นผู้เปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด

ลากูและเฮอร์รี่ (มุสดี กุญอินทร์. 2526 : 71; อ้างอิงมาจาก Lugo and Hershey. 1989) ได้รวบรวมลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงไว้ดังนี้

1. ชอบสิ่งแปลกใหม่
2. มีความมั่นใจในตนเอง
3. มีความเปิดกว้างที่จะรับสถานการณ์ใหม่
4. มีความอดทน
5. มีอารมณ์ขัน
6. ไม่ตึงเครียด

วรารณ์ รักวิชัย (ม.ป.ป. : 25-26) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของคนที่มีความสร้างสรรค์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. เป็นคนอยากรู้อยากเห็น มีความสังเกตที่ดี มีปฏิกิริยาโต้ตอบรวดเร็วต่อปัญหาหรือสิ่งเร้า
2. มีความสนใจและประหลาดใจในเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ ในเรื่องที่ลึกกว้างขวาง มีคำถามที่น่าสนใจและมีความหมาย หาเหตุผลว่าเพราะเหตุใด โดยใช้คำถามว่าทำไม
3. มีความสามารถในการคิดอย่างกว้างลึก และสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว และมีความรู้ไวต่อปัญหาต่าง ๆ สามารถใช้จิตได้สำนึก และสามารถปรับปรุงเสริมแต่งความรู้นั้น ให้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. รู้จักคิดริเริ่มทำในสิ่งแปลกใหม่ เป็นคนช่างคิดช่างฝัน ริเริ่มทำงานใหม่ ๆ มีอารมณ์ขัน ชอบเดา ชอบทำงานที่ท้าทาย และมีความคิดกว้างขวางยืดหยุ่นได้
5. เป็นคนที่เป็นตัวของตัวเอง มีอุดมการณ์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่ชอบคล้อยตามความคิดของผู้อื่นง่าย ๆ ✕

6. ชอบเสี่ยงภัย ผจญภัย มีความกล้าที่จะผจญสิ่งใหม่ ๆ ด้วยความมั่นใจ ไม่หวาดกลัว และมีความคิดละเอียดละออรอบคอบ

7. ชอบมีอิสระเสรีภาพในเรื่องความคิดและการกระทำในการแสดงออก ไม่ชอบทำอะไรตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ ชอบแสดงออกมากกว่าการเก็บกด และเป็นผู้ที่ตื่นตัวตลอดเวลา

8. มีความสามารถแก้ไข คัดแปลงขบวนการต่าง ๆ เพื่อนำไปแก้ไขได้สำเร็จ

9. มีความสามารถในการรู้จักใช้ภาษาและคำได้มากกว่า และรู้จักคัดแปลงความคิดให้เหมาะสม

10. รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ไม่โทษธรรมชาติหรือสิ่งที่อยู่ใกล้รอบ ๆ ตัว

11. ชอบคิดและตั้งสมมุติฐานในการทำงานด้วยความพอใจของตนเอง โดยไม่หวังผลตอบแทนหรือการยกย่องจากคนอื่น

12. ไม่แสดงความวิตกกังวลต่อความล้มเหลว ต่อการกระทำที่บอกถึงความล้มเหลวและความสำเร็จจนเกินไป ไม่เคร่งเครียดในการทำงานมากเกินไป สามารถคัดแปลงแก้ไขวิธีการในการทำงาน หรือปัญหาที่พบได้อย่างเหมาะสม

13. เป็นบุคคลที่ชอบการวิพากษ์วิจารณ์มาก มีลักษณะเด่นในการเป็นผู้นำ และเป็นผู้ที่มีลักษณะของคนที่มีแรงจูงใจมากที่สุด

อารี รังสินนท์ (2528 : 63) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

1. อยากรู้ อยากเห็น มีความใคร่รู้ อยู่เป็นนิจ

2. ชอบเสาะแสวงหา สำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง

3. ชอบซักถาม และถามคำถามแปลก ๆ

4. ช่างสงสัย เป็นเด็กที่มีความรู้สึกแปลกประหลาดใจในสิ่งที่พบเห็นเสมอ

5. ช่างสังเกต มองเห็นลักษณะที่แปลกผิด หรือช่องว่างที่ขาดหายไปได้ง่ายและรวดเร็ว

6. ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด ถ้าสงสัยสิ่งใดก็จะถามหรือพยายามหาคำตอบโดยไม่

รังรอ

7. มีอารมณ์ขัน มองสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่แปลก และสร้างอารมณ์ขันอยู่เสมอ

8. มีสมาธิในสิ่งตนสนใจ

9. สนุกสนานในการใช้ความคิด

10. สนใจสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

11. มีความเป็นตัวของตัวเอง

พอสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง จะมีลักษณะที่สังเกตได้ง่าย ๆ เช่น มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ยอมรับประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย มีอิสระในการคิด กล้าแสดงออก ไม่ชอบการบังคับ ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ และมีอารมณ์ขัน

1.8 แนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่อยู่ในตัวเด็ก ทุกคนสามารถส่งเสริมได้ เมื่ออยู่ในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

วิลเลียมส์ (อาร์ รังสินนท์. 2527 : 93; อ้างอิงมาจาก Williams 1971) กล่าวว่า การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นการสอนเด็กให้รู้จักคิด การแสดงความรู้สึกและการแสดงออก ในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้เขายังอธิบายว่า การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้น มิใช่การสอนที่สอนในวันนี้แล้วเลิกสอนในวันพรุ่งนี้ มิใช่การสอนที่สอนในปีที่แล้วเลิกสอนในปีต่อไปเด็กก็ลืม แต่การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้น จะต้องสอนอย่างต่อเนื่องไปเป็นลำดับ ในทางตรงได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทุกระดับและความสามารถในการแสดงออก

ทอร์เรนซ์ (อาร์ รังสินนท์. 2532 : 76-77; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1959) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กถาม ให้ความสนใจต่อคำถาม และคำถามที่แปลก ๆ ของเด็ก พ่อแม่หรือครู ไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว เพราะในการแก้ปัญหา แม่เด็กจะใช้วิธีเดาหรือเสี่ยงบ้าง ก็ควรยอม อย่งไรก็ตาม ควรกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์ ค้นหา เพื่อพิสูจน์การเดาโดยการใช้ข้อสังเกตและประสบการณ์ของเด็กเอง
2. ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลก ๆ ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นในเรื่องใด ๆ แม้จะเป็นความคิดที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน ก็ไม่ควรตัดสินและรื้อถอนความคิดนั้น แต่รับฟังไว้ก่อน
3. กระตุ้นหรือรับคำถามที่แปลก ๆ ของเด็ก ด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวา หรือชี้แนะให้เด็กหาคำตอบจากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
4. แสดงและเน้นให้เด็กเห็นว่า ความคิดของเด็กมีคุณค่า และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น จากภาพที่เด็กวาด อาจนำไปทำเป็นภาพปฏิทิน บัตร ส.ค.ส. เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะคิดสร้างสรรค์ต่อไป
5. กระตุ้น ส่งเสริม ให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้โอกาสและเตรียมการให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
6. เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้หรือค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ โดยไม่ต้องใช้วิธีบังคับ ด้วยคะแนน การสอบหรือการตรวจสอบ เป็นต้น

7. พึงระวังว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กต้องใช้เวลา และพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป

8. ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเอง และยกย่องชมเชย เมื่อเด็กมีจินตนาการที่แปลกกว่าผู้อื่น

ชาลัช อินทรประวัติ (2518 : 19) ได้เสนอแนะแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. สนับสนุน กระตุ้นการแสดงความคิดเห็นในหลาย ๆ ด้าน เช่น ในด้านศิลปะการแสดง การฟ้อนรำ เป็นต้น

2. เน้นสถานการณ์ที่จะส่งเสริมความสามารถ อันจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคล่องแคล่ว จัดให้มีการยืดหยุ่นในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นต้น

3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงออกทางอารมณ์ แสดงออกด้วยความมั่นใจในตนเอง ให้อิสระเสรีพอเหมาะ

4. สนับสนุนและส่งเสริมการผลิตที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิดและวิธีการที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วย

5. อย่าจำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเดียวตลอดกาล

6. อย่าเข้มงวดกวดขัน หรือยึดมั่นในทฤษฎีนอกเหนือไปจากการสอนเป็นสิ่งที่ผิดไปหมด

เลิศ อานันทะ (2533 : 83-84) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เด็กทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้อง และสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ โดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ครู พ่อ แม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ทดลอง ค้นคว้าเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กสนใจ

นอกจากครูเป็นผู้จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กแล้ว การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นบทบาทหนึ่งที่ครูต้องคำนึงถึงเป็นหลักการใหญ่เฟรอบเอล (Froebel) ได้กล่าวถึงครูกับความคิดสร้างสรรค์ว่า ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้นด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยการใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2522 : 99)

ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ สนใจ กระตือรือร้นที่จะค้นคว้า ทดลอง และมีโอกาสที่จะได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างอิสระ

1.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยในต่างประเทศ

เจลดเลนและเออร์บัน (เยาพา เคชะคุปต์. 2536 : 85; อ้างอิงมาจาก Jellen and Urban. 1986 : 147) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการกับศักยภาพทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้แบบทดสอบ TCT-DP (Test For Creative Thinking-Drawing Production) ผลปรากฏว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการต่ำหรือสูง ไม่จำเป็นต้องมีศักยภาพทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่ำหรือสูงตามด้วย

ฮัทท์ (ประมวล ดิกคินสัน. 2523 : 181; อ้างอิงมาจาก Hutt. n.d.) ได้ทำการวิจัยกับเด็กอายุ 3-5 ปี ที่มีโอกาสเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิดประดิษฐ์และรู้จักสำรวจ จากนั้นอีก 4 ปี เมื่อทำการทดสอบบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ ปรากฏว่า เด็กที่เล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิด ทำคะแนนได้สูงกว่าเด็กที่ไม่เคยเล่น

วิลเลียมส์ (เพิงจิต โรจน์สุภรัตน์. 2531 : 27; อ้างอิงมาจาก Williams. 1971 : 325-358) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม กับคะแนนวิชาการหมวดคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ภาษา ดนตรี และศิลปะ ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดศิลปะ ภาษา วิชาดนตรี และวิชาศิลปะ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ไคลล์แลนด์ (Kiakland. 1978 : 2530-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กอายุ 4 ปี โดยให้เด็กได้รับการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยแบบทดสอบของทอร์เรนซ์ เพื่อจัดระดับความคิดสร้างสรรค์และได้รับการบันทึกเสียงพูดประกอบการจดบันทึก เพื่อจัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็ก แล้วนำไปหาความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสามารถทางการใช้ภาษา มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 80-84) ได้ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่น ผลการศึกษาปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างมีอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ และเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ

เยาวนา คลแมน. (2535 : 74-76) ได้ทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะกับกิจกรรมในวงกลม กับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและ
 จังหวะกับกิจกรรมในวงกลม กับกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ และการจัดกิจกรรมในวงกลม
 ตามแผนการจัดประสบการณ์ก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็ก ของสำนักงานคณะกรรมการการประม
 ติศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2534 ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและ
 จังหวะกับกิจกรรมในวงกลม กับกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ และการจัดกิจกรรมใน
 วงกลม ตามแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็ก ของสำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ การจัดกิจกรรมการ
 เคลื่อนไหวและจังหวะ กับกิจกรรมในวงกลม มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัด
 กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ และการจัดกิจกรรมในวงกลมตามแผนการจัดประสบการณ์ระดับ
 ก่อนประถมศึกษาชั้นเด็กเล็ก ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นิตินันท์ วิจิตรชัย (2535 : 86-88) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้
 แก่ผู้ปกครอง ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่
 ผู้ปกครอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดย
 อีสาระในชีวิตประจำวัน

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยชุดส่งเสริมความรู้แก่
 ผู้ปกครอง มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยอีสาระ
 ในชีวิตประจำวัน

จากเอกสารและงานวิจัย พอสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมให้พัฒนาขึ้น
 ได้ โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติอย่างอิสระ ซึ่งครูสามารถพัฒนาความคิด
 สร้างสรรค์ของเด็กได้โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 กิจกรรมเสรี และชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย

2. ความพร้อมทางภาษา

2.1 ความหมายและความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือช่วยใ้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกันไม่ว่า
 จะเป็นการติดต่อกับผู้อื่นในลักษณะใด ย่อมต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือ เช่น การแสดงความคิดเห็น
 การวางแผน การทำงานร่วมกัน เป็นต้น ภาษาเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวช่วยให้เด็กมี

พัฒนาการทางสังคม ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่นมั่นคง ภาษาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีความคิด ความรู้สึก ตลอดจนเจตคติต่าง ๆ การปรับตัวของเด็กได้รับอิทธิพลจากภาษาพูด (ศรียา นิยมธรรม. 2519 : 21) ภาษาเกิดขึ้นจากความจำเป็นของมนุษย์ที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กัน ภาษาเป็นสื่อกลางในการ ตอบตกลงว่ากล่าว ทำความเข้าใจกันระหว่างบุคคล เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ช่วยให้ คนคิดวินิจฉัยคุณภาพของสติปัญญา (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2519 : 20)

นักทฤษฎีพัฒนาการได้ให้ความสำคัญของภาษาว่า ภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ทางสังคมและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. 2529 : 214-215) กล่าวว่า ภาษา มีความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. เด็กสามารถใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เปิดโอกาสให้เกิดขบวนการ ทางสังคมประภทิต (Socialization)
2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายในรูปแบบของการคิด และในระบบของ สติปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาในระดับต่อไป
3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้นเด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำ กับวัตถุจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการในสมองซึ่งก่อให้เกิดการทดลองขึ้น เด็ก สามารถจินตนาการถึงวัตถุ แม้วัตถุนั้นจะอยู่นอกสายตาหรืออยู่ในอดีต เด็กสามารถทำการทดลองใน สมองและทำได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริง ๆ

สรุปได้ว่าภาษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเข้าใจและภาษา ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

2.2 องค์ประกอบของความพร้อมทางภาษา

ดาวนิงและเทคเคย์ (Downing and Thackrey. 1971 : 14-15) ได้แบ่งองค์ประกอบ ความพร้อมทางภาษาไว้ 4 กลุ่ม คือ

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factors) ได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะด้านร่างกาย ทั่วไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน อวัยวะที่ใช้พูดปกติ
2. องค์ประกอบทางสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางสติ ปัญญาทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception) ความสามารถในการจำแนกภาพและเสียง (Discrimination) ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเรียนงาน
3. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ พื้นฐานด้าน ภาษาที่ได้รับจากที่บ้านและประสบการณ์ด้านสังคม

4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพ (Emotional Factors, Motivation And Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางด้านอารมณ์และความต้องการที่จะเรียนอ่าน

ทิพย์สุภา สุเมธเสนีย์. (2528 : 14) ได้ให้ความเห็นว่า ความพร้อมทางภาษาหมายถึง การเข้าใจความหมายของคำ การเข้าใจความหมายของประโยค ความสามารถในการจำเรื่องราวที่ได้รับฟังแล้วสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้นั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญของความพร้อมทางภาษาเช่นกัน

โซเนลและกูดแคร์ (นงเยาว์ แข่งเพ็ญแขและคนอื่น ๆ. 2522 : 47-48 อ้างอิงมาจาก Schonell and Goodcare. 1974 : 15) ได้กำหนดองค์ประกอบของความพร้อมไว้ 5 ประการ

1. วุฒิภาวะทั่ว ๆ ไป (General Maturity)
2. สถิติปัญญาทั่ว ๆ ไป (Level Of General Intelligence)
3. ความสามารถในการจำแนกภาพด้วยสายตา จำแนกเสียงด้วยหู และการจำรูปคำ (Abilities Of visual And Auditory Discrimination And Recognition Of Word Patterns)
4. องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมด้านการอ่าน (Environmental Factors in Reading Ability)
5. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความสนใจและความเชื่อมั่นในตนเอง (Emotional Attitudes Of Interest, Individual Appreciation and Confidence)

ทวี สุรเมธี (2521 : 7) ได้เสนอว่า องค์ประกอบความพร้อมทางภาษาที่สำคัญประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1. ความสามารถในการแยกสิ่งที่ได้ยิน ได้แก่ ความเข้าใจและความสามารถใช้ภาษาพูดได้ถูกต้อง แยกคำพูดที่แตกต่างกัน สามารถแยกถ้อยคำและออกเสียงได้ถูกต้อง
2. ความสามารถทางสายตา ได้แก่ ความสามารถในการแยกคำที่คล้ายคลึงกัน และมองเห็นความแตกต่างของคำ
3. ความสามารถทางการคิดและการจำ ได้แก่ ความสามารถใช้เหตุผล เข้าใจในเหตุผล รู้จักเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ ให้มีความหมาย เข้าใจความหมายของประโยคและจำรูปร่างของคำได้
4. ความสนใจ ได้แก่ ความสามารถที่จะนั่งฟังและจับสายตาไปตามสิ่งที่อ่าน เคลื่อนไหวสายตา มีสมาธิในการอ่าน การฟังและทำตามคำสั่งได้

สรุปได้ว่าองค์ประกอบความพร้อมทางภาษานั้นมีความสัมพันธ์กับความพร้อมวุฒิภาวะทางกายใจ และสภาพแวดล้อม

2.3 พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีความเจริญงอกงามอย่างต่อเนื่อง เด็กจะมีแบบแผนพัฒนาการทางภาษาไม่แตกต่างกัน มีลำดับขั้นการเจริญงอกงามเหมือนกัน แต่ประสิทธิภาพและอัตราของพัฒนานั้นแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ประสบการณ์เดิม ความสนใจของเด็ก ความถนัดและสภาพสิ่งแวดล้อมของเด็ก พัฒนาการทางภาษาของเด็กจึงมีขั้นตอน ดังนี้

1. การเปล่งเสียงก่อนการพูดภาษาตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ในระยะนี้เด็กเริ่มส่งเสียงร้อง การโต้ตอบอาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายได้ แต่ส่วนมากเป็นเครื่องสื่อสารความรู้สึก คือ เด็กจะเริ่มส่งเสียงไม่มีความหมายเป็นพื้นเสียงธรรมชาติ ไม่มีเสียงสูงต่ำ เริ่มเล่นเสียง เริ่มเรียนคำง่าย ๆ ใกล้ตัว เช่น พ่อ แม่ และบางครั้งเพื่อความเข้าใจของตัวเองเท่านั้น แต่ไม่สื่อความหมายสำหรับผู้อื่น

2. การพัฒนาการพูดภาษาไทยในระยะเริ่มแรก (Early Linguistic Development) ระยะ 1-5 ปี เริ่มใช้ภาษาพูดเป็นประโยคง่าย ๆ เช่น แม่มาพ่อไป แต่ส่วนมากจะพูดคำเดียวมากกว่าคำยาว ๆ ในการวิจัยปรากฏว่าเด็กเริ่มพูดนั้นจะพูดคำนามก่อน เช่น แมว หมา ต่อมาจะเป็นคำกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ไป กิน ต่อมาก็เป็นคำคุณศัพท์ วิเศษณ์ สรรพนาม สันธาน บุพบท ปรากฏระยะหลังและเมื่อเข้าโรงเรียนภาษาของเด็กวัยเริ่มเรียนเป็นประโยค แต่จะฝึกทักษะในการออกเสียงมากกว่าอย่างอื่น

3. การพัฒนาการพูดในระยะหลัง (Later Linguistic Development) ระยะ 5-11 ปี ระยะนี้เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนแล้ว ในระยะ 5-8 ปี เด็กก็มีการพัฒนาทางภาษามากขึ้น เด็กเริ่มเรียนคำศัพท์ การอ่านความหมาย เริ่มสนใจไวยากรณ์ เริ่มใช้ภาษาพูดในลักษณะรูปประโยคที่สมบูรณ์ และในระยะหลังเริ่มศึกษาคำศัพท์ต่าง ๆ เริ่มเข้าใจความหมายนามธรรมของคำศัพท์มากขึ้น

4. การพัฒนาการสร้างประโยค (Development Of Syntax) ระยะตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป เด็กเริ่มศึกษาไวยากรณ์อย่างแท้จริง และสามารถใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น (พัฒนาพร สุทธิยานุช. 2524 : 22-24)

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา

เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ได้มีการศึกษาค้นคว้าจนเกิดค้นพบทฤษฎีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The Autism Theory หรือ Autistic Theory) ทฤษฎีนี้คือการเรียนรู้ภาษาพูดของเด็ก เกิดจากการเรียนรู้การพูดของเด็ก เกิดจากการเลียนเสียงอัน

เนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะได้ทำเช่นนั้น โมว์เรอร์ (Mowrer) เชื่อว่าความสามารถในการฟังและความเพลิคเพลินจากการได้ยินเสียงผู้อื่นและเสียงตัวเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการทางภาษา

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The Imitation Theory) เลวิส (Lewis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษาเกิดจากการเลียนแบบ ซึ่งอาจเกิดจากการมองเห็น การได้ยินเสียง

3. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยจากหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข ไรน์โกลด์ (Rheingold) และคณะพบว่า เด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือได้รับการเสริมแรง

4. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory Of Perception) ลิเบอร์แมน (Leberman) ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการเล่นเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟังและพูดซ้ำกับตนเอง หรือคัดลอกเสียงโดยอาศัยริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

5. ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Rabble Luck) ซึ่งธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นผู้คิด โดยอธิบายว่า เมื่อเด็กกำลังเล่นเสียงอยู่นั้นเสียงมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้การเสริมแรงทันที ด้วยวิธีการนี้จึงทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางภาษา

6. ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) เลนเนอเบิร์ก (Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นมีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ขึ้นอยู่กับอวัยวะในการเปล่งเสียง เด็กจะเริ่มส่งเสียงอ้อแอ้และพูดได้ตามลำดับ

7. ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother's Reward Theory) ดอลลาร์ด (Dollard) และมิลเลอร์ (Miller) เป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ โดยเกี่ยวข้องกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่าภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกนั้น เป็นอิทธิพลที่ทำให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม, 2519 : 31-35)

กระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งใช้ภาษาในกาติดต่อสื่อสารได้นั้น มีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. การเลียนแบบ (Imitation) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ภาษา เพราะเป็นขั้นที่เด็กเลียนเสียงคนอื่นที่แวดล้อมจนก้าวหน้า นำมาสู่การพูดคำตามเสียงที่ได้ยิน

2. การเอาอย่าง (Identification) เด็กมิได้เลียนแบบการออกเสียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่พยายามเลียนแบบท่าทางนิสัยใจคอบุคคลตามเสียงที่ได้ยินด้วย

3. การเลียนแบบพฤติกรรมตอบสนองพร้อมทั้งสิ่งเร้าหลายตัว (Multiple Response Learning) เป็นพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้าที่เด็กพยายามทำตาม โดยลองใช้วิธีะการเปล่งเสียง

ต่าง ๆ นั้นทำงานร่วมกัน ได้แก่ ส่วนสมองที่รับรู้ มองเห็น ได้ยิน สะสมความจำ ความคุมริมฝีปาก ลิ้น ำ ทาทางและสายตา

4. การเรียนรู้ด้วยความสัมพันธ์ภาวะ (Associative Learning) เด็กจะเรียนรู้คำและความหมายโดยอาศัยความสัมพันธ์ของเสียงกับสิ่งของหรือพฤติกรรม เช่น เด็กเรียนรู้คำว่า ตุ๊กตาเมื่อแม่ยื่นตุ๊กตาให้แล้วบอกว่าตุ๊กตา เด็กเรียนรู้ได้จากการเชื่อมโยงกับสิ่งของ

5. การลองผิดลองถูก (Trialand Error) ช่วงนี้เป็นช่วงลองปฏิบัติ อาจถูกบ้างผิดบ้าง การเข้าใจ การชมเชยเมื่อเด็กออกเสียงได้ถูกต้อง จะทำให้เด็กมั่นใจและช่วยให้ภาษาพัฒนาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6. การถ่ายทอดการเรียนรู้ (Transfer Of Learning) การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จะง่ายขึ้นถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวพันกันมาก่อน เช่น การรู้จักไก่แล้วสอนให้รู้จักเป็ด ห่าน โดยชี้ให้เห็นความแตกต่าง เด็กจะจำได้รวดเร็วและมีความคิดตามลำดับอย่างมีระเบียบ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2519 : 127-133)

จากการศึกษาทฤษฎีและกระบวนการเรียนรู้ภาษา พอสรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กมีหลายรูปแบบที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่แวดล้อมตัวเด็ก รวมไปถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นกับเด็กอีกด้วย

2.5 แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

การเล่นต่าง ๆ เป็นตัวส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่การเล่นนิ้ว การเล่นเกมตอบคำถาม การเล่นเกมปริศนาคำทาย การเล่นเกมร้องเพลงและทำท่าประกอบการเล่น แสดงตามเรื่องนิทาน นอกจากนี้ยังให้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กดังนี้

1. ภาษาของเด็กปฐมวัย แสดงให้เห็นถึงความคิด ความสนใจและความสัมพันธ์ของเด็กที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยพัฒนาทางภาษาของเด็กได้ โดยจัดหาสื่อเพื่อให้เด็กเกิดประสบการณ์ด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

2. การจัดประสบการณ์ด้านการฟัง ควรใช้สื่อที่มีเสียง การเล่านิทาน คำคล้องจอง เพลงกล่อมเด็ก และการเล่นตามคำสั่งเพื่อให้เกิดความสนใจ

3. สื่อที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ด้านการพูด ควรเป็นสื่อที่เด็กเคยมีประสบการณ์มาก่อน โดยนำมาจัดในรูปการสนทนา การเล่าเรื่อง การเล่านิทานและการแสดงละคร

4. สื่อที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ด้านการอ่านควรเป็นภาพ หนังสือภาพตัวอักษรที่ทำด้วยกระดาษแข็ง พลาสติกหรือไม้

5. สื่อที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ด้านการเขียน ควรเป็นเส้น จุด ตัวอักษร ดินหรือ แป้งสำหรับการปั้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2525 : 83-101 : 224)

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กก็คือ ให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้ฝึกพูด ฟังอ่าน ฝึกการเรียงลำดับเรื่องที่เล่า ฝึกความจำ ความเข้าใจ ตลอดจนความกล้าและความเชื่อมั่นในตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 16-17)

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2531 : 11) กล่าวถึงการฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การ พูด อ่านและเขียนว่า วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา จะส่งเสริมทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้านได้อย่างบูรณาการจากการสอนความหมายรวมของเรื่องสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา เป็นการ เน้นกระบวนการอ่านของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถจัดใจความสำคัญ ดีความ แปลความ และขยายความของเรื่องที่อ่านได้

ชุติมา สัจจานนท์ (2524 : 51-58) และราศรี ทองสวัสดิ์ (ม.ป.ป. : 7-10) ได้ให้แนว ทางในการส่งเสริมภาษาแก่เด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ให้เด็กรู้จักศัพท์โดยการอ่านให้ฟัง พูดคุยกับเด็กเสมอ เปิดโอกาสให้เด็กพบปะผู้คน และไปเที่ยวที่ต่าง ๆ ดูรายการโทรทัศน์ สนใจฟังและตอบคำถามของเด็ก
2. ถ้าเด็กอยากเรียนอ่านก็ให้อ่าน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการในการใช้ศัพท์ หรือเรื่องราว และเมื่อเด็กเกิดเบื่อก็ควรยินยอมให้หยุดอ่านทันที
3. ไม่มีเกณฑ์อายุที่กำหนดว่าจะสอนอ่านให้กับเด็กเมื่อไร เพียงแต่ให้เด็กมีความอยาก อ่านก็สอนอ่านได้ แต่ควรเป็นการอ่านภาพก่อนจึงเริ่มมีตัวอักษรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ
4. โดยทั่วไปเด็กจะชอบอ่านนิทานเรื่องเดิมซ้ำ ๆ

การฝึกทักษะทางภาษาอีกแบบหนึ่งคือการใช้เกมทางภาษา ในการสอนถ้าใช้เกมทาง ภาษาเป็นกิจกรรม จะเป็นการสร้างความสนใจของเด็กได้ดีมาก การเล่นเกมจะทำให้เด็กมุ่งทำกิจกรรม จนลืมว่าตนกำลังเรียนอยู่ขณะที่เล่นเกมก็ได้ใช้ภาษาไปด้วย เกมภาษาจะช่วยให้เด็กใช้ภาษาได้ คล่องแคล่วขึ้น เกมที่ใช้ฝึกทักษะทางภาษาได้แก่ เกมทายคำ เกมจับคู่และบัตรคำเกมทายบัตรภาพ และคำ (สุไร พงษ์ทองเจริญ. 2526 : 76)

โดยสรุปแล้ว แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรให้โอกาสเด็กได้ ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนไปด้วยกัน และต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กเอง

2.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมทางภาษา

ความพร้อมทางภาษาประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ของทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งมีงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ดาวนิงและเทคเคย์ (Downing and Thackrey. 1971 : 57-60) ได้ศึกษาพบว่าความสามารถในการจำแนกภาพ จำแนกเสียง ประสบการณ์ อายุสมอง มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ในการอ่านตามลำดับ

รัสเซลล์ (Russell. 1961 : 120) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในการอ่านกับความคิดรวบยอด พบว่าการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้อ่านจำเป็นต้องจับใจความสำคัญของเรื่องได้ หรือมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้อย่างดี สำหรับสร้างความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและที่เด็กมีความคิดรวบยอดสมบูรณ์ย่อมแสดงถึงความสำเร็จในการอ่านและการเรียนรู้ เพราะเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี อันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้และได้กล่าวถึงความสามารถในการอ่าน พูด เขียน คิดของเด็กเป็นผลจากการเข้าใจคำศัพท์ และการเข้าใจคำศัพท์คือการมีความคิดรวบยอดต่อคำศัพท์นั้น

วูดเวิร์ด คาโรลีน และเจอโรม (Carolyn and Jerome. 1977 : 1) ได้ศึกษารูปแบบการเริ่มภาษาเขียนของเด็กระดับปฐมวัยพบว่า เด็กที่มีความพร้อมในการฟังและการออกเสียง การผูกประโยคจะมีความสามารถในการเขียนสูงกว่าเด็กที่ไม่พร้อมด้านการฟัง การออกเสียง และการผูกประโยค

ไทด์แมน และบัทเทอร์ฟิลด์ (Tidyman and Butter Field. 1951 : 363-385) กล่าวถึงเด็กที่มีความพร้อมในการเขียนว่า ต้องมีความสามารถด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถในการบังคับ การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อแขน มือและนิ้ว ให้สัมพันธ์กันในขณะเขียน
2. ความสามารถในการจำภาพของตัวอักษรได้แม่นยำถูกต้อง และยังสามารถจดจำลีลาการเขียนอักษรแต่ละตัวได้อีกด้วย

งานวิจัยในประเทศ

รุ่งระวี กนกวิบูลย์ศรี (2529 : 57-58) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกด้วยการมองเห็นของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมการศึกษาและแบบฝึกหัดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็กจำนวน 40 คน พบว่าเกมการศึกษามีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการจำแนกด้วยการมองเห็นได้ดีกว่าใช้แบบฝึกหัด

ฉวีวรรณ จินดาพล (2525 : 14-16) ได้ศึกษาพบว่า โดยทั่วไปครูจะช่วยให้เด็กรู้จักความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ได้ โดยวิธีการสร้างประสบการณ์ใหม่ ให้เด็กมีโอกาสได้ศึกษาคำศัพท์คำต่าง ๆ ให้มากขึ้น ครูที่มีประสบการณ์มากมักจะคำนึงเสมอว่าการเรียนรู้ความหมายของคำนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปทีละน้อย เป็นการกระทำที่ค่อยเป็นค่อยไป การสอนให้เด็กเข้าใจความหมายนั้นมากจากการที่ไม่รู้อะไรเลย จนกระทั่งรู้ความหมายที่คลุมเครือแล้วมาสู่การรู้ความหมายที่แจ่มชัดจนถึงขั้นปรับปรุงให้ดีขึ้น แล้วนำมาใช้อย่างถูกต้องและเข้าใจความหมายของคำหลาย ๆ ความหมาย ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับการสอนของครูและความเข้าใจในการฟัง

วรี เกียรติกุล (2530 : 53) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมและแบบฝึกกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 36 คน พบว่าเด็กทั้งกลุ่มมีคะแนนสูงขึ้น และเด็กที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมที่มีคะแนนสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกหัด แสดงว่าการใช้เกมฝึกทักษะการฟังทำให้เด็กมีความสามารถในการฟังสูงกว่าการใช้แบบฝึก

จากการศึกษาเรื่องของความพร้อมทางภาษาและองค์ประกอบของความพร้อมทางภาษา ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ความพร้อมทางภาษานั้นมีความสำคัญยิ่ง เด็กปฐมวัยควรได้รับการเตรียมความอย่างถูกต้องและเป็นไปตามขั้นตอน กระบวนการเรียนรู้ของเด็กจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ

3. การสอนภาษาธรรมชาติ

3.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษาและการเรียนรู้

ทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติของภาษาและทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติการเรียนรู้ที่อ่านเขียนของเด็กวัยอนุบาล ซึ่งเป็นพื้นฐานการสอนภาษาแบบธรรมชาติมี 3 กลุ่มทฤษฎีหลักดังนี้ (บุษบง ดันตังค์, 2536)

1. ทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบของภาษา เมื่อพิจารณาถึงธรรมชาติของภาษา จะเห็นได้ว่าภาษาประกอบด้วย 3 ระบบคือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์ และระบบเสียง ความหมายเป็นหัวใจของภาษา ส่วนไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบ การสอนฟัง พูด อ่านและเขียน ควรให้ความสำคัญกับส่วนที่เป็นจำเป็นต่อการสื่อความหมาย

ฮาลิเดย์ (Halidy. 1975) กล่าวถึงการใช้ภาษาของเด็กว่ามีความมุ่งหมายต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 เด็กใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสดงความต้องการ
- 1.2 เด็กใช้ภาษาควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น
- 1.3 เด็กใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 1.4 เด็กใช้ภาษาในการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง

1.5 เด็กใช้ภาษาเพื่อค้นหาข้อมูล

1.6 เด็กใช้ภาษาในการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

1.7 เด็กใช้ภาษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากคำที่เด็กคิดและรับรู้

2. ทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร กล่าวได้ว่า ภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเด็กไม่สามารถสื่อความคิดออกมาโดยตรงได้ เด็กจึงต้องคิดสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายหลายแบบผสมผสานกันไป ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนด้านภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จึงรวมเอาศิลปะ ดนตรีและละครเป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้เด็กได้ถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นรับรู้อย่างลึกซึ้ง เช่น ถ้าเด็กไม่สามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ครบถ้วน ครูจะช่วยให้เด็กโดยให้เด็กเล่าเรื่อง แสดงท่าทางหรือวาดภาพประกอบในการสื่อความหมายแทนการพูด ซึ่งจะช่วยให้เด็กรู้สึกว่าเขาประสบความสำเร็จที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยตนเอง

ไวคอตสกี (Vygotsky. 1978) กล่าวว่า เพื่อนและครูมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก การพูด การสนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ตลอดจนการเล่นก็ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ภาษาของเด็กเช่นกัน เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการใช้สัญลักษณ์

บรูเนอร์ (Bruner. 1983) กล่าวว่าภาษาเป็นสิ่งที่เด็กใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้ในขณะเดียวกัน เด็กจะพยายามค้นหาความหมายตามความเข้าใจของตนว่าตรงกับความหมายที่ผู้อื่นยอมรับ แนวคิดนี้ได้พัฒนาเป็นเทคนิคการสอนแบบ Tutoring แบบหนึ่งที่เรียกว่า Scaffolding (Applebee and Langer. 1983) ซึ่งเด็กเรียนรู้จากการปรับความเข้าใจให้สอดคล้องกับของครู และครูปรับการสอนให้สอดคล้องกับความเข้าใจของเด็ก ฉะนั้น การสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงเน้นให้มีปฏิสัมพันธ์ การสนทนาโต้ตอบในกลุ่ม ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

กู๊ดแมน (Goodman. 1986) ผู้นำคนสำคัญในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นบุคคลหนึ่งที่บุกเบิกการสอนภาษาแบบธรรมชาติในอเมริกาคัดค้านแนวคิดที่ว่า เด็กเรียนภาษาโดยการลอกเลียนแบบผู้ใหญ่ เขากล่าวว่าคนไม่โช่นกแก้วที่เปล่งเสียงอย่างไม่รู้ความหมาย ภาษาของมนุษย์เป็นตัวแทนของความคิด ของผู้ใช้ภาษา ไม่ใช่แทนสิ่งที่คนอื่นพูดไว้ เรารวบรวมสัญลักษณ์อันได้แก่เสียงในภาษาพูดและตัวอักษรในภาษาเขียนมาเป็นคำ เพื่อใช้แทนสิ่งต่าง ๆ แทนความรู้สึกและความคิด เราใช้ภาษาโดยมีความมุ่งหมายเพื่อสื่อสาร นอกจากนี้เรายังใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดและการเรียนรู้

3. ทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา โดยปกติมนุษย์ทุกคนต้องสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ประสบการณ์จากภาษาพูดเป็นข้อมูลสำหรับภาษาเขียน และประสบการณ์จากภาษาเขียนเป็นข้อมูลสำหรับภาษาพูด

เทเลอร์และมอร์โรว์ (Taylor. 1983 and Morrow. 1989) กล่าวว่า เด็กที่มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำจะสามารถอ่านหนังสือได้เอง แม้ว่าจะยังไม่เคยเข้าโรงเรียนหรือเรียนอ่านเขียนอย่างเป็นทางการ เด็กเรียนอ่านเขียนได้โดยธรรมชาติเช่นเดียวกับเด็กเริ่มเรียนพูด การพูดในตอนแรก ๆ เด็กจะพูดไม่ชัด ไม่ถูกต้อง แต่เด็กก็จะสื่อความหมายได้ถ้าผู้ใหญ่พยายามรับฟังและพยายามเข้าใจก็จะช่วยให้เด็กกล้าพูด จนพูดได้ถูกต้องชัดเจนภายหลัง เมื่อเด็กเริ่มอ่านเขียน เด็กจะมีข้อผิดพลาดมากมาย ถ้าผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือให้กำลังใจ เด็กก็จะอ่านเขียนต่อไปจนมีข้อผิดพลาดลงเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับในภาษาพูด

3.2 แนวคิดและหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การสอนให้เด็กจับใจความ ต้องพิจารณาจากแนวคิดและหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังต่อไปนี้

1. ภาษาที่ใช้สอนต้องมีความหมายสมบูรณ์ (Bolton and others. 1991) มีใจความครบถ้วนและเน้นความสัมพันธ์ของการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือ จะทำต่อเมื่อเด็กต้องการ และการเรียนทักษะย่อยนั้นสามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายได้สมบูรณ์ขึ้น (Holbrook. 1981)
2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็กคือประสบการณ์จริงที่เด็กจะได้ฝึกกระบวนการคิดในการใช้ภาษาอย่างมีจุดหมาย ในสถานการณ์ที่หลากหลาย (Bolton, and Others. 1991)
3. การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในการเรียนทุกวิชา
4. การสอนภาษาต้องให้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง (Shapiro and Doiron. 1987; Morrow. 1989) โดยครูมีบทบาทช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมนั้น
5. การสอนภาษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูควรมองข้อผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น (Shapiro and Doiron. 1987; Day and Swetenburg. 1978)

โฮล์ดเวย์ (Holdaway. อ้างใน Morrow; 1989) ได้กล่าวถึงประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้ดีคือ (Morrow. 1989 ; citing Holdaway. n.d.)

1. ประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกับผู้ที่ให้แรงจูงใจ กำลังใจ และช่วยเหลือในการใช้ภาษา
2. ประสบการณ์ในการได้สังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาของผู้ใหญ่
3. ประสบการณ์ในการได้ฝึกปฏิบัติสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วคนเดียวหรือกับผู้อื่น

4. ประสิทธิภาพที่ได้แสดงความสามารถ และได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่

3.3 การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติคือ แนวการพัฒนารเขียน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์ ลักษณะห้องเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ กิจกรรมและการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ บทบาทของครูและการประเมินผลตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติ

3.3.1 แนวการสอนภาษาเขียนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย

ฉันทนา ภาคบังข (2537) ได้กล่าวถึงพัฒนาทางภาษาเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การเขียนอธิบายภาพที่ได้วาด กิจกรรมนี้ควรทำภายหลังการวาดภาพ ครูควรแสดงความสนใจในภาพที่ได้วาด ครูเว้นระยะระหว่างคำแล้วหันถามเด็กให้ติดตามบอกให้ครูเขียน ครูอ่านข้อความที่เขียนเสร็จเป็นคำ (ห้ามอ่านแยกส่วนประกอบของคำ) เด็กจะรู้สึกรู้ว่าการเขียนมีความหมาย เพราะถ่ายทอดความคิดของเด็กเป็นภาษาเขียน และคนอื่น ๆ สามารถอ่านเข้าใจความคิดของเขาได้ กิจกรรมดังกล่าวควรให้เด็กทำสักระยะหนึ่งจึงกระตุ้นหรือชักชวนให้เด็กเขียน ในระยะแรกอาจมีเด็กบางคนเขียนเลียนแบบครู สนใจเขียนเอง แต่ไม่ควรชวนให้เด็กเขียนเองเร็วเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเกิดความคิดว่าการเขียนคือการลอกเลียนแบบ เด็กจะขาดความเชื่อมั่นในการที่จะเขียนด้วยตนเอง กิจกรรมวาดภาพและเขียนคำบรรยายควรดำเนินตลอดทั้งปี

2. การเขียนหน้าชั้นเพื่อบอกกล่าว ทุกเช้าครูควรหาโอกาสให้เด็กเห็นการเขียนของครูวันละ 1 ประโยคพร้อม ๆ กัน การเขียนนี้ควรเป็นไปตามธรรมชาติประกอบคำบอกเล่าของครู หรือเด็กอาจเป็นการบันทึกเพื่อจดจำ เพื่อความจำ บอกกล่าวหรือประกาศการเขียนนี้ มุ่งหมายให้เด็กเห็นว่า ความคิดของคนเราสามารถถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือและมีประโยชน์ในการสื่อความหมายให้คนอื่นเข้าใจ

3. การจัดสถานการณ์ให้มีการโต้ตอบสื่อสารกันที่มีความหมาย และเร้าความสนใจเด็กมากที่สุดคือการเขียนโต้ตอบกัน

4. การฝึกการเขียนด้วยกิจกรรมชื่อของเด็ก เด็กคุ้นเคยกับชื่อของตนมากที่สุด และเรียนรู้จากชื่อของตนเองได้ดี โดยเฉพาะเสียงจากพยัญชนะต้นของชื่อตนเอง นอกจากนี้ยังเรียนรู้เสียงและพยัญชนะจากชื่อของเพื่อน ๆ อีกด้วย

5. การเขียนโดยอาศัยแหล่งอ้างอิง ในการเรียนรู้จากหน่วยต่าง ๆ ย่อมมีคำซึ่งเด่นและมีการใช้คำเหล่านี้ค่อนข้างดี ครูอาจเตรียมบัตรคำประกอบภาพ 3-4 บัตรติดไว้ที่มุมอ้างอิงเสมือนเป็นพจนานุกรมเล็ก ๆ เพื่อให้เด็กสนใจมาอ่าน และอาจเขียนโดยใช้คำเหล่านี้ประกอบความสนใจ เด็กเริ่มต้นเขียนด้วยตนเอง สร้างคำเอง มีบัตรภาพประกอบคำซึ่งเป็นลักษณะของกริยา เช่น วิ่ง นอน เดิน กระโดด ฯลฯ ควรติดไว้ให้เด็กดู เพื่อให้เด็กมาเลือกใช้ในการแต่งประโยค เขียนข้อความ

6. การเขียนโดยรู้ที่มาของเสียง บางครั้งเด็กอยากเขียนคำที่ตนต้องการ แต่เขียนเองไม่ได้และค้นคว้าจากแหล่งอ้างอิงไม่ได้ ครูควรเขียนคำนั้นๆ ให้เด็กดูเพื่อให้เด็กนำไปเขียนตาม ควรทำกิจกรรมหลังจากเด็กพยายามเขียนคำด้วยตนเองจนเคยชินแล้ว มิฉะนั้นจะกลายเป็นการสร้าง ความพลาดที่จะลองเขียนคำด้วยตนเอง ต้องรอให้ครูเขียนให้ดูก่อนทุกครั้ง ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามแนวของการพัฒนาภาษาแบบธรรมชาติ

กาลลินส์ (Morrow. 1989 ; citing Calkins. n.d.) ھرรษา นิลวิเชียร (2535) ดัฟฟีและโรลเลอร์ (Duffy and Rochler. 1993) ได้กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการเขียนที่สามารถประมวลออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียม เป็นขั้นเตรียมความคิดที่จะแสดงออก เป็นขั้นที่เด็กใช้ภาษาพูดเป็นส่วนหนึ่งของการเขียน เพราะภาษาพูดกับการคิดมีความสัมพันธ์กัน ความคิดของเด็กจะมีผลต่อสิ่งที่เด็กพูด และสิ่งที่เด็กพูดจะมีผลต่อความคิดของเขา การกระตุ้นความคิดของเด็กโดยใช้คำพูดมากเท่าไร ก็จะเพิ่มศักยภาพทางความคิดของเด็กมากเท่านั้น (ھرรษา นิลวิเชียร. 2535)

2. ขั้นเขียน เป็นขั้นเขียนร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยภาษาเขียนที่ใช้จะเป็นคำที่มีความหมายสำหรับเด็ก เป็นการจ้ดประสพการณ์ที่เด็กจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการเขียน ด้านการบอกให้ครูเขียนตามที่ตนต้องการสื่อความหมายออกมา ช่วยครูเขียนคำง่าย ๆ ที่คุ้นเคย ซึ่งตำแหน่งการคิดงานเขียนให้ได้ประโยชน์ตามความมุ่งหมายตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

3. ขั้นปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นที่ครูและเด็กจะช่วยกันตรวจสอบสิ่งที่เขียนว่าสามารถสื่อความหมายตามความมุ่งหมายหรือไม่ ถ้าไม่ ครูและเด็กจะช่วยกันคิดหาทางเขียนใหม่ให้สื่อความหมายได้ดีขึ้น

3.3.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดประสพการณ์เขียนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ھرรษา นิลวิเชียร (2535) ได้กล่าวถึงแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่า มีจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ ก็คือ ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่าง

เกี่ยวเนื่องกันไม่แยกจากกัน ถึงแม้ว่าบางครั้งจะเน้นที่ทักษะหนึ่งเป็นพิเศษก็ตาม เช่น ด้านการเขียน เด็กสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เพื่อแสดงออกถึง ความประทับใจของตนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อแสดงความต้องการหรือเพื่อเสนอสิ่งบันเทิง เด็ก ต้องการประสบการณ์ การเขียนเครื่องหมายและการทดลองเขียน คำ ประโยค ซึ่งจะช่วยให้พบว่า เครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย

บุษบง คันติวงศ์ (2538) ได้กล่าวถึงจุดหมายของการสอนภาษาเขียน ตามแนว การสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า

1. ช่วยให้เด็กรู้ความสามารถถ่ายทอดได้ด้วยการเขียนข้อความได้
2. ช่วยให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการเขียน
3. ช่วยให้เด็กกล้าเขียนตามระดับความสามารถของตน
4. ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ได้ใช้สื่อความหมาย

ในชีวิตประจำวัน

5. ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาเขียนด้วยความมุ่งหมายต่าง ๆ

3.3.3 ลักษณะห้องเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

จากหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ว่า เด็กควรมีสสิ่งแวดล้อมที่เป็น ตัวหนังสือ มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู มีโอกาสเลือกและทำงานที่ชอบและสนใจ เพราะ ฉะนั้นห้องเรียนของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติควรมีลักษณะดังนี้ (อารี สันทนต์, 2535) มีมุม หรือศูนย์ต่าง ๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ตามปกติ แต่ที่มุมหนังสือควรมีชั้นวาง หนังสือเป็นห้องสมุด มีหนังสือวรรณกรรมควรเท่าจำนวนเด็ก และจะเพิ่มมุมเขียนหนังสือ มุมอ่าน หนังสือ มุมห้องสมุดในห้องเรียน จะถือเป็นจุดเด่นในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

เด็ก ๆ จะขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ โดยครูจะสนับสนุนให้พ่อแม่อ่าน หนังสือให้ลูกฟังที่บ้าน สำหรับหนังสือวรรณกรรมเด็กที่มุมห้องสมุดนั้น ครูจะต้องแสวงหาเพิ่มเติม และเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา โดยอาจแลกเปลี่ยนกับห้องอื่น ถ้าโรงเรียนมีห้องสมุดกลางในโรงเรียน ครู ควรหาโอกาสเด็กให้เลือกดูหนังสือในห้องสมุด จัดกิจกรรมในห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์ แต่มุม ห้องสมุดในห้องเรียนก็จะต้องมีเพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เด็กจะต้อง ใกล้ชิด และแวดล้อมด้วยหนังสือตามหลักการซึมซับ (Immersion) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามธรรมชาติ มุมเขียนหนังสือควรมีโต๊ะ-เก้าอี้ให้เด็กนั่งเขียน บอร์ดชานอ้อยติดผนังอาจจะไว้ติดผล งานเขียนหรืองานวาดของเด็ก และเป็นที่ติดประกาศต่าง ๆ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ มีมุมเวที หุ่น เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาในการแสดง เล่าเรื่อง ส่วนมุมอื่น ๆ เช่น มุมคณิตศาสตร์ มุม วิทยาศาสตร์ ก็จะมีป้ายหรือบัตรชื่อ จำนวน เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสัญลักษณ์

3.3.4 กิจกรรมและการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

กิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนระดับปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนแบบธรรมชาติ คล้ายคลึงกับชั้นเรียนที่สอนตามแนวปกติ เพียงแต่แต่ละกิจกรรมจะมีการใช้ภาษาและตัวหนังสือมากขึ้น การเพิ่มมุมห้องสมุด มุมอ่านและมุมเขียน ก็เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ภาษาเขียนมากขึ้น

กิจกรรมประจำวันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (อารี สัมพันธ์วิ. 2535) อาจเป็นดังนี้

08.30-09.00 น.	- โรงเรียนเช้า รับเด็กเป็นรายบุคคล กิจกรรมเสรีตามมุม กิจกรรมศิลปะที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้
09.00-09.30 น.	- กิจกรรมวงกลม ครูกับนักเรียนปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีสนทนา ร้องเพลง เล่นหุ่น อ่านหนังสือร่วมกัน
09.30-10.30 น.	- เล่นเสรีตามมุม และมีมุมพิเศษมุมหนึ่งที่แสดงเรื่องราวตามหน่วย
10.30-10.40 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง ถ้าเป็นไปได้ควรจัดอาหารว่างให้สัมพันธ์กับหน่วย
10.40-11.15 น.	- เล่นกลางแจ้ง ทำให้การเล่นกลางแจ้งสัมพันธ์กับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน
11.15-11.25 น.	- พักเข้าห้องน้ำ ล้างมือ เด็กที่เสร็จก่อนทยอยมาดูหนังสือที่มุมห้องสมุด
11.25-11.50 น.	- กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำให้กิจกรรมนี้สัมพันธ์กับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน
11.50-13.00 น.	- พักรับประทานอาหารกลางวันและเตรียมตัวนอนพักตอนบ่าย
13.00-14.30 น.	- ดื่นนอน
15.10-15.30 น.	- พักรับประทานอาหารว่าง
15.30-15.50 น.	- เกมการศึกษา
15.50-16.00 น.	- สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน ครูจะฝากเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรม หรือหน่วยเรื่องที่เรียนไปให้ผู้ปกครอง

3.3.5 บทบาทของครู

บุษบง ดันติวงศ์ (2536) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูว่า ครูควรจะคำนึงถึงการ
สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาให้กับเด็ก ครูจะแนะนำให้เด็กเข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์

ต่างๆ ที่เด็กประสบในชีวิตประจำวัน และจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ โดยเสี่ยงกับความล้มเหลว น้อยที่สุด เพราะเด็กสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้เสมอ เด็กจะได้รับประสบการณ์และ ทักษะที่ดีต่อภาษาไปพร้อม ๆ กัน ครูจะถือว่าการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางภาษา เมื่อเด็กได้เริ่มงานแล้วเด็กจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการนำเสนอผลงานของตน ครูจะจัดสภาพแวดล้อม ที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น และสนับสนุนให้ เด็กสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

ฉันทนา ภาคบังกช (2536) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูตามแนวการสอนภาษา แบบธรรมชาติว่า

1. รักเด็กและมีความเข้าใจพัฒนาการเด็ก
2. รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อ ต่อการพัฒนาเด็ก
3. ให้โอกาสเด็กฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อให้เด็กแต่ละคน พัฒนาไปตามศักยภาพ

3.3.6 การประเมินตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การประเมินตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ใช้แนวคิดเรื่องแฟ้ม รวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ (Portfolio) พอลสัน (Poulson, 1990) กล่าวถึงแฟ้มรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม (Portfolio) ว่า หมายถึงการรวบรวมทั้งผลงานและ หลักฐานแสดงกระบวนการทำงานของเด็กที่แสดงความพยายาม ความก้าวหน้า และความสำเร็จ มากกว่าหนึ่งจุดมุ่งหมาย การเก็บรวบรวมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกผลงานของตนแมคอาฟี (MCafee, 1994) ได้ให้ความหมายของแฟ้มรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมว่าเป็นวิธีการ รวบรวมข้อมูลของเด็ก เป็นวิธีที่รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ เป็นการจัดเก็บที่มีระบบ มีจุดมุ่งหมาย การรวบรวมเอกสารทุกชิ้นที่เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ แมคอาฟี (MCafee) ได้สรุปในการใช้ แฟ้มรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้ ดังนี้

1. ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้
2. เป้าหมายคือสิ่งที่เด็กสามารถทำได้
3. เชื่อมโยงความประเมินได้หลายวิธี
4. มีความต่อเนื่องในการประเมินมากกว่าเป็นคะแนนหรือเป็นเกรด
5. ให้ข้อมูลเป็นรายละเอียดของพฤติกรรมเด็กมากกว่าการทดสอบ

อารี สัมหลวี (2535) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเขียนของเด็กกว่า จะใช้ การสังเกตของครูและการรวบรวมตัวอย่างผลงานของเด็ก แบบทดสอบที่ทดสอบทักษะย่อยในการ

เรียนภาษา ไม่ใช่วิธีประเมินของแนวนี ครูควรประเมินพัฒนาการของเด็ก และหาทางช่วยเหลือและส่งเสริมตามกรณี

ลอมคิมส์ (Gehrembeck. 1990 ; citing Lompkins. n.d.) กล่าวถึงความแตกต่างการประเมินตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติกับแนวการสอนอ่านเขียนปกติว่า แนวการสอนอ่านเขียนปกติ ครูจะประเมินความยาวของข้อความเมื่อเด็กทำเสร็จ แต่ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ครูจะเตรียมให้คำชี้แนะขณะที่เด็กเขียน เพราะฉะนั้นเด็กสามารถใช้คำชี้แนะในการพัฒนาการเขียนของตัวเอง การประเมินมุ่งไปที่กระบวนการที่เด็กใช้

บอตัน และคนอื่น ๆ (Bolton and others. 1991) กล่าวว่า การประเมินจะเชื่อถือได้ถ้ามีการประเมินอย่างต่อเนื่องในบริบทของภาษานั้น ๆ มากกว่าการใช้แบบทดสอบที่เป็นทางการ

พอลสัน (Paulson. 1990) กล่าวถึงวิธีการประเมินการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่ยึดผู้เรียนมากกว่าการยึดเกณฑ์ปกติหรือเกณฑ์มาตรฐาน
2. เป็นการประเมินจากสิ่งที่เด็กรู้ ไม่ใช่การประเมินเริ่มต้นสิ่งที่เด็กไม่รู้
3. เป็นการเริ่มต้นจากการประเมินตัวเอง และประเมินโดยเพื่อนครูและผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง

4. เป็นการประเมินที่สอดคล้องกับกระบวนการ ไม่ใช่พิจารณาผลงาน

อย่างเดียว

5. เป็นการประเมินที่ต่อเนื่องทั้งหลักสูตรและการสอน ไม่ขัดแย้งกับหลักสูตร
6. เป็นการประเมินที่ไม่มีการกำหนดล่วงหน้า สามารถจัดระบบและแก้ไขได้

เมื่อต้องการ

7. เป็นการประเมินที่ไม่แยกทักษะย่อยของภาษา
8. เป็นการประเมินที่ประกอบด้วยการประเมินเนื้อหา ภาษา ความคิด และการสนทนา

การสนทนา

9. เป็นเทคนิคการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
10. เป็นการประเมินที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับแนวการสอนทางภาษา

แบบธรรมชาติ

3.4 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และการวางรูปแบบการจัดห้องเรียน

✓ ความใส่ใจในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ส่งผลถึงความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน แต่ข้อเท็จจริงนี้มักจะถูกครมองข้าม และผู้พัฒนาหลักสูตรมักจะทำให้ความสำคัญต่อตัวผู้สอนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มากกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนการสอน กล่าวคือจะมุ่งใช้ กลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลาย แต่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงสภาพห้องเรียน แผนการสอนและสภาพห้องเรียนต้องเอื้อต่อกัน ห้องเรียนที่ไม่สมบูรณ์ไม่สามารถส่งผลให้เกิดกิจกรรมที่สนองตอบต่อความต้องการการเรียนรู้ของเด็ก (Spivak. 1973)

ครูจะต้องตระหนักว่าสภาพห้องเรียนมีอิทธิพลต่อกิจกรรม และทัศนคติทั้งของครูและของนักเรียน การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ในห้องอย่างเหมาะสม การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ให้คุณค่าต่อความรู้สึกและห้องเรียนที่มีคุณภาพจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน (Phyfe. 1979) ครูจึงต้องใส่ใจเรื่องการจัดห้องเรียน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จด้านการเรียนการสอนที่วางไว้แล้ว

นักทฤษฎีและนักปรัชญาหลายท่านได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ดังนี้ Pestalozzi (Rusk and Scotland. 1979) และเฟรเบล (Froebel. 1974) ทั้ง 2 ท่านระบุว่าสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เองแบบธรรมชาติได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ครูจึงต้องมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้ใกล้เคียงกับชีวิตมากที่สุด ให้เด็กได้ลงมือหยิบจับจึงจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ทางภาษาได้ดี ส่วนมอนเตสซอรี (Montessori. 1965) ได้บรรยายถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้ห้องเรียนอย่างมุ่งหวังให้เด็กแต่ละคนเรียนรู้ได้เองอย่างอิสระ และยังแนะให้เห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ในสภาพแวดล้อมทุกชิ้นนั้นมีจุดประสงค์และบทบาทเฉพาะตัว ซึ่งเธอได้เน้นการสร้างวัสดุอุปกรณ์อย่างเฉพาะเจาะจงมากกว่าของ Pestalozzi และ Froebel ซึ่งนิยามสภาวะการเรียนรู้ตามธรรมชาติมากกว่า โดยเด็ก ๆ จะได้สำรวจและทดลองวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่รอบตัว

ดังนั้น การจัดสภาพห้องเรียนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่อุดมไปด้วยภาษา รวมทั้งพัฒนาการด้านภาษาอย่างสูงสุด ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาพูดของเด็กมากพอเพียงจัดไว้ในมุมภาษา ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายประสบการณ์ของชีวิตจริง จนเด็กเห็นความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของการใช้ทักษะทางด้านภาษา ตัวครูก็เป็นส่วนหนึ่งในสิ่งแวดล้อมของเด็กเช่นกัน และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของบรรยากาศในห้องเรียนที่ประสบความสำเร็จ คือคุณครูผู้เชี่ยวชาญจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในสิ่งแวดล้อมที่จัดไว้ (อนันทิทา โปษะกฤษณะ. 2539; อ้างอิงมาจาก Designing the Classroom to Promote Literacy Development. Lesley Mandel Morrow. 1989)

3.5 ~~แกนนำในหน่วยการสอน และขั้นตอนการวางแผนเนื้อหาในเรื่องการทำหน่วยการสอน~~

การนำแกนนำในหน่วยการสอนมาใช้เพื่อให้เด็กได้มองดูโลกรอบ ๆ ตัว เด็กเล็ก ๆ ไม่ได้รับรู้ เรียนรู้ สิ่งรอบตัวของเขา จากส่วนย่อย ๆ เด็กมองอะไรจากส่วนรวม เพราะฉะนั้นถ้าจะสอนเด็กด้วยวิธีแยกย่อยหรือให้เห็นรายละเอียดย่อย ๆ ก็จะไม่ถูกต้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ รับรู้ของเด็ก การบูรณาการให้เกิดกิจกรรมอย่างหนึ่งไปเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นๆ จะทำให้เกิดการผสมผสานกลมกลืนกับเนื้อหาที่นำเสนอในหน่วยการสอนแล้วดูธรรมชาติด้วย

แกนนำในเนื้อเรื่องมาสู่หน่วยการสอนคือ ขอบเขตหรือเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (Area Of Learning) ในชั้นเด็กเล็กที่จัดขึ้น เพื่อให้เป็นพื้นฐานเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเนื้อหาหรือเรื่องราวที่จัดไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

✕ ลำดับขั้นตอนการวางแผนสร้างเนื้อหาในเรื่องที่จะทำหน่วยการสอน

1. การซักถามพูดคุยกับเด็ก

1.1 ครูต้องแน่ใจว่าเด็กรู้จักเรื่องนั้นเพียงใด เด็กยังต้องการอยากรู้อะไรอีก เราต้องถามเด็ก คุยกับเด็กแล้วเราจะรู้ว่าเขาอยากรู้อะไร

1.2 มีแหล่งข้อมูลอะไรที่ช่วยให้เรานำไปสู่การเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ อย่างสนุก อย่างมีชีวิตชีวา เด็กเคยเห็นสิ่งใดที่เป็นจริงหรือของจริงบ้างไหม ในเรื่องนั้น ๆ มีหนังสือ รูปภาพ หรือมีบุคคลใดที่ควรจัดไว้ให้เป็นแหล่งข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ บ้างไหม

2. รวบรวมข้อมูลและวัสดุสื่ออุปกรณ์ไว้ให้เรียบร้อย

2.1 ครูต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นภาพให้มากที่สุดที่จะหาได้ หนังสือ แม็กกาซีน โปสเตอร์ ปฏิทิน ภาพถ่าย โปสเตอร์ ฯลฯ

2.2 คุยกับผู้รู้ คือบุคคลเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ที่จะนำมาสอนเด็ก

2.3 คุยกับเพื่อนครูซึ่งเคยสอนเรื่องนั้นมาก่อน ครูที่เคยสอนมาก่อนอาจจะมีรูปภาพ บทเพลงหรือคำสัมผัสในบทร้องและอื่น ๆ

3. จัดบันทึกและสรุปข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ (อนินทิดา โปษะกฤษณะ. 2539; อ้างอิงมาจาก Morrow. 1989)

✕ 3.6 เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาธรรมชาติ งานวิจัยในต่างประเทศ

✕ เครส (Cress. 1989) ได้ศึกษาการตอบสนองของเด็กอนุบาลต่อการเขียนบันทึกทุกวัน กรณีที่ศึกษาเป็นเด็ก 5 คน ที่เขียนบันทึกกับเพื่อนในมุมการเขียนในห้อง ครูจะเขียนตอบงานของเด็ก

แต่ละคน ทุกวัน ผลงานวิจัยพบว่าการเขียนบันทึกส่งเสริมให้เด็กเข้าใจว่าการเขียนสามารถเป็นวิธีสื่อสารได้ เด็กสามารถที่จะสนทนาในเรื่องที่เขียนกับครู X

▶ เกมเบลและคณะ กินส์ และโคจิมน์สกี (Gambrell and others. 1985) กล่าวว่า การเล่าเรื่องซ้ำสามารถให้คะแนนได้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยในด้านปริมาณเด็กจะเล่าเรื่องราวที่จำได้จากนิทานที่ได้ฟัง ผู้ตรวจจะนำเรื่องราวที่เด็กเล่ามาจำแนกเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ตามองค์ประกอบพื้นฐานของนิทาน เช่น แก่นโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง ฉากของเรื่อง การคลี่คลายของเรื่อง และการลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อความในหนังสือนิทาน คะแนนที่ได้ถือเป็นความสามารถในการเล่าเรื่องซ้ำ ซึ่งสะท้อนความสามารถในการจับใจความด้วยเหมือนกัน ส่วนอิรวินและมิทเชล (Irwin and Mithchell. 1983) ได้กล่าวถึงการวัดผลการเล่าเรื่องซ้ำในด้านคุณภาพว่า จะมุ่งเน้นที่ความเข้าใจเรื่องราว ข้อคิดเห็นของเด็กที่มีต่อนิทานที่ได้ฟัง และความสามารถในการจับใจความ

ซิมสัน (Simpson. 1988) ได้ทำการศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กวัยอนุบาล 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดละออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of a T-Unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำ ซึ่งมิลเลอร์ (Miller. 1951) ถือว่าความสามารถนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดความซับซ้อนของรูปประโยคได้เป็นอย่างดี

▶ วอร์ด (Ward. 1989) ได้วิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ โดยการศึกษาจากห้องเรียนของครูชั้นประถมศึกษาที่บอกกว่าตนเองเป็นครูที่สอนตามแนวนี้นานจำนวน 4 คน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตในห้องเรียน สัมภาษณ์ครู และผู้บริหารศึกษาตามแผนการสอน ศึกษาผลงานของนักเรียน หนังสือที่ใช้และคู่มือหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดหรือปรัชญาเกี่ยวกับการสอนของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่มีอิทธิพลต่อการสอนตามแนวการสอนภาษา แบบธรรมชาติ ครูที่มีแนวคิดแบบการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มักจะเน้นเรื่องพัฒนาการทางภาษา การซ้ำซึ่งกับภาษา และให้เด็กแสดงออก

งานวิจัยในประเทศ

▶ ภาวณี แสนทวีสุข (2537) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล มีการเก็บข้อมูล ใช้แบบสังเกต พฤติกรรมการเขียน และแบบวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันสำหรับเด็กอนุบาล ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ บทนำ : ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวภาษาแบบธรรมชาติ และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนด้านการสร้างสัญลักษณ์ภาษาเขียน ทิศทางในการเขียน วิธีการถ่ายทอดความหมายของสัญลักษณ์ภาษาเขียน และความซับซ้อนของความหมายสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สุทธาทิพย์ มีชูนิก (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าใจคำนามของเด็กปฐมวัยที่เรียนโดยใช้ปริศนาคำทายและเพลง ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำนามที่เด็กไม่เข้าใจมากที่สุด 20 คำ จากการทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจคำนามจำนวน 60 ข้อ ของนักเรียน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ปริศนาคำทายและเพลง มีความเข้าใจคำนามหลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อดิฉันท์ คุณภักคิมล (2532) ทำการวิจัยเรื่องใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำ ดีวก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และภาษาแบบธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่าเด็กใช้ภาษาในการถ่ายทอดความคิด จินตนาการ ภาษาของเด็กไม่ได้หมายถึงภาษาพูดและภาษาเขียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงภาษาสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เด็กคิดขึ้นเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนั้นภาษาจึงน่าจะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งในขณะที่เด็กเป็นผู้กำหนดแกนนำเนื้อหาในหน่วยการสอน ดังสมมุติฐานต่อไปนี้

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

✧ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. วิธีการดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนอนุบาลหนองคาย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 3 ห้อง 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนอนุบาลหนองคาย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน 27 คน เป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

3.1 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ทีซีที-ดีพี ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen And Urban)

3.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน ที่ผู้วิจัยและเด็กร่วมกันทำ

เครื่องมือที่ใช้วัดความคิดสร้างสรรค์

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen And Urban) หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทีซีที - ดีพี (TCP - DP : Test for Creative Thinking - Drawing Production) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทย โดย อนินทิศา ผู้วิจัยได้รับการฝึกโดยตรงถึงวิธีการใช้แบบทดสอบและวิธีการให้คะแนนภาพวาดตามเกณฑ์

ลักษณะของแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอ โดยใช้ทดสอบเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่ม ซึ่งกำหนดรูปแบบดังนี้

1. สิ่งที่กำหนด เป็นสิ่งเร้าที่จัดเตรียมไว้ ในรูปแบบของชิ้นส่วนเล็กๆ ที่มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกันมี รูปครึ่งวงกลม รูปมูนฉาก รูปสี่เหลี่ยมจตุรัสแบบไม่สมบูรณ์ จุด รูป รอบเส้นประ รูปเส้นโค้งคล้ายตัว S ซึ่งประกอบอยู่ด้านในและด้านนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่

2. การตอบสิ่งเร้า ผู้ถูกทดสอบสามารถตอบสนองได้อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยการวาดภาพขึ้นมาภายในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้ และมีเกณฑ์สำหรับยึดถือเป็นหลักในการประเมินคุณค่า ความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพทั้งหมด 11 เกณฑ์

3. การใช้แบบทดสอบ

- ผู้ถูกทดสอบจะได้รับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP และดินสอคำซึ่งไม่มียางลบ เพื่อมิให้ผู้ตอบเปลี่ยนภาพที่วาดแล้ว

- ผู้ทดสอบอ่านคำสั่งช้า ๆ และชัดเจน

- ผู้ถูกทดสอบเข้าใจแล้วให้ลงมือวาดภาพ ถ้าหากมีคำถามในช่วงที่กำลังทำแบบทดสอบ ผู้ทดสอบอาจตอบในลักษณะ “เด็ก ๆ อยากวาดภาพอะไรก็ได้” ตามที่อยากจะวาดทุกรูปที่วาดเป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งสิ้น ทำอย่างไรก็ได้ ไม่มีสิ่งใดผิด

- ในการทดสอบกำหนดเวลา 15 นาที หลังจากนั้นผู้ทดสอบจะเกิดแบบทดสอบทั้งหมดเขียนชื่อ อายุ เพศ และชื่อเรื่องหรือชื่อภาพที่ผู้ถูกทดสอบเป็นผู้ก่อตั้งไว้ที่มุมขวาบนของแบบทดสอบ

- แบบทดสอบฉบับนี้ใช้เวลาการทำแบบทดสอบของผู้ที่ทำเสร็จก่อน 12 นาที ไว้ที่มุมขวาของแบบทดสอบ

การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

ในแบบทดสอบทีซีที - ดีพี (TCT - DP) มีชิ้นส่วนรูปร่างต่าง ๆ 6 ชิ้นส่วน คือ วงกลม จุด มุมฉากใหญ่ เส้นโค้ง เส้นประ สีเหลี่ยมจตุรัสเล็กปลายเปิดนอกกรอบสีเหลี่ยมใหญ่ (ซึ่งกรอบสีเหลี่ยมไม่นับรวมอยู่ใน 6 ชิ้นส่วนที่กำหนดให้) ชิ้นส่วนรูปร่างต่าง ๆ ทั้ง 6 ชิ้นส่วน มีผลต่อการตรวจให้คะแนน โดยการนำภาพวาดแต่ละภาพมาประเมินตามเกณฑ์ 11 ข้อ ดังนี้

1. การต่อเติม (Cn : Continuations)
2. ความสมบูรณ์ (Cm : Completions)
3. เนื้อหาใหม่ (Ne : New Elements)
4. การต่อเนื้ด้วยเส้น (Cl : Connections made with lines)
5. การต่อเนื้ที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราว (Cth:Connections made that Contribute to a theme)
6. การข้ามเส้นกันเขต (Bfd : Boundary breaking fragment - dependent)
7. การข้ามเส้นกันเขตอย่างอิสระโดยไม่ใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้ห้กรอบใหญ่ (Bfi : Boundary - Breaking being fragment - independent)
8. การแสดงความลึก ใกล้-ไกล หรือมิติของภาพ (Pe : Perspective)
9. อารมณ์ขัน (Hu : Human)
10. การคิดแปลกใหม่ ไม่ติดตามแบบแผน (Uc : Unconventionality)
11. ความเร็ว (Sp : Speed)

คะแนนรวมของแบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี

ด้านหลังของข้อสอบมีช่องเล็ก ๆ อยู่ 11 ช่อง แต่ละช่องมีรหัสสำหรับให้คะแนน วิธีการให้คะแนนเพียงแต่พับส่วนล่างของแบบทดสอบขึ้นมา ก็สามารถให้คะแนนได้ทันที คะแนนรวมของแบบทดสอบ ทีซีที- ดีพี (Total Score) คือ 72 คะแนน โดยมีรายละเอียดของคะแนนดังนี้ เกณฑ์ข้อที่ 1-11 ยกเว้น ข้อ 10 คะแนนข้อละ 6 คะแนน ข้อ 10 แบ่งเป็น 4 ข้อย่อย ข้อย่อยละ 3 คะแนน รวม 12 คะแนน

การทดลองหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี (TCT - DP) ของเจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 138-155) เนื่องจากแบบทดสอบชุดนี้ แบบทดสอบชุดนี้ เจเลน และเออร์บัน โดยมหาวิทยาลัย จอห์นส ฮอปกินส์ (Johns Hopkins University) ได้หาความเชื่อมั่นโดยนำไปใช้กับเด็กพิเศษหึ่ง ได้ค่าความเชื่อมั่น .91 ไปใช้กับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนต่ำ ได้ค่าความเชื่อมั่น .97 นำไปใช้กับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้ค่าความเชื่อมั่น .89 นำไปใช้กับเด็กที่เรียนโปรแกรมคณิตศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .94 โดยเด็กทุกกลุ่มที่กล่าวมากำลังศึกษาอยู่ในเกรด 7 อายุระหว่าง 13-14 ปี (อนินทิตา โปษะภุชณะ. 2532 : 96) ในประเทศไทย โดยอนินทิตา โปษะภุชณะ ได้มีการนำแบบทดสอบไปใช้ทดสอบกับเด็กระดับอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนอนุบาลเอกชน อายุระหว่าง 4.7-6.2 ปี จำนวน 48 คน ทำการทดสอบ 2 ครั้ง ได้ค่าความเชื่อมั่น .77 และ .96 ตามลำดับ

การให้คะแนนแบบทดสอบ ที่ซีที - ดีพี ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นตรวจแบบทดสอบเอง และผู้เชี่ยวชาญ อีก 2 ท่าน คือ

1. อาจารย์อนินทิตา โปษะภุชณะ
ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
2. อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข
ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย

นำผลการให้คะแนนมาเปรียบเทียบดูความแตกต่าง หากคะแนนรวมแตกต่างกันมากกว่า 3 คะแนน ต้องนำมาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน 11 ข้อ ร่วมกันระหว่างผู้ให้คะแนนทั้ง 3 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานกิจกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยการใช้แกนนำในหน่วยการสอน มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการทำแผนการจัดกิจกรรมโดยการใช้แกนนำในหน่วยการสอน ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
2. ผู้วิจัยได้ศึกษาหน่วยการสอนตามหลักสูตรโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
3. ผู้วิจัยนำหน่วยการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนอนุบาลหนูน้อยมาเสนอให้เด็กนักเรียนเลือกเนื้อหาในหน่วยเพื่อสร้างแกนนำในหน่วยการสอนหรือสร้างแผนการสอนร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก
4. ผู้วิจัยนำเนื้อหาในหน่วยการสอนที่เด็กเลือกมาสนทนาขยายความคิดเพื่อกำหนดสื่อวัสดุอุปกรณ์และวิธีการเรียนรู้ร่วมกันและจัดบรรยากาศห้องเรียน
5. เด็กบันทึกการเรียนรู้ผ่านงานประดิษฐ์ การวาดภาพ หรือการเขียน ตามความสนใจ มีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

4. วิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองแบบ One Group Time-Series Design (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 221)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R	T ₁ T ₂	X	T ₃

เมื่อ R แทนกลุ่มทดลอง

T₁ T₂ แทนการทดสอบก่อนการทดลองระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์

T₃ แทนการทดสอบหลังการทดลอง

X แทนกราฟ

โดยการให้แก่นำในหน่วยการสอน

ดำเนินการทดลองดังนี้

1. นำแบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี มาทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) กับกลุ่มทดลอง 2 ครั้ง เว้นระยะเวลากัน 8 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แก่นำในหน่วยการสอนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน รวม 32 ครั้ง ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี ไปทดสอบกับกลุ่มทดลอง (Pretest)
4. นำแบบทดสอบ ทีซีที - ดีพี มาตรวจให้คะแนนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ
5. นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบทีซีที - ดีพี เป็นแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and

Urban) ไปทดสอบกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 อีกจำนวน 2 กลุ่ม ซึ่งมีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองเพื่อยืนยันหรือตรวจสอบในเรื่องพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นไปตามวุฒิภาวะหรือเกิดจากการกระทำ (Treatment) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์
2. เปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง
3. เปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง

ทดลอง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลอง โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่มทดลองของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 87-88)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	อัตราส่วนวิกฤติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t
	D	แทน	ความแตกต่างของคู่คะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล
เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
X	แทน คะแนนที่ได้จากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน ค่าชั้นความเป็นอิสระ
t	แทน อัตราส่วนวิกฤติที่ใช้ในการแจกแจงแบบ t
กลุ่มทดลอง	แทน เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอน ภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แก่นนำในหน่วยการสอน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$
การทดสอบก่อนการทดลอง ครั้งที่ 1	27	23.59
การทดสอบก่อนการทดลอง ครั้งที่ 2	27	25.25
การทดสอบก่อนการทดลอง ครั้งที่ 3	27	37.14

จากตาราง 2 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองระหว่างครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ต่างกัน 1.66 คะแนน ซึ่งเป็นการศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองและได้ทดสอบหลังการทดลอง คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นแตกต่างจากการทดสอบครั้งที่ 2 เป็น 11.89 คะแนน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทดสอบแต่ละครั้งห่างกัน 8 สัปดาห์

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง 8 สัปดาห์ก่อนการทดลอง

การทดสอบก่อนการทดลอง	N	$\bar{X}$	t
ครั้งที่ 1	27	23.59	0.2205
ครั้งที่ 2	27	25.25	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 ($t = 2.779, df = 26$)

จากตาราง 3 แสดงว่าก่อนการทดลอง 8 สัปดาห์ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมปกติมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นยังไม่เด่นชัด

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม
แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	t
ก่อนการทดลอง (ครั้งที่ 2)	27	25.25	3.60***
หลังการทดลอง (ครั้งที่ 3)	27	37.14	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 ($t = 2.779$, $df = 26$)

จากตาราง 4 ความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่ซีที - ดีพี เป็นแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) ไปทดสอบกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 อีกจำนวน 2 กลุ่ม ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองเพื่อยืนยันหรือตรวจสอบในเรื่องพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นไปตามวุฒิภาวะหรือเกิดจากการกระทำ (Treatment) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น แสดงดังตาราง 5

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่มของกลุ่มทดลองและเด็กปฐมวัย กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3

การทดสอบ	กลุ่มทดลอง			กลุ่มที่ 2			กลุ่มที่ 3		
	N	$\bar{X}$	t	N	$\bar{X}$	t	N	$\bar{X}$	t
ครั้งที่ 1	27	23.59	0.2205 3.6037***	27	24.81	0.1772 0.3522	26	20.11	0.0354 0.3115
ครั้งที่ 2	27	25.25		27	26.88		26	23.88	
ครั้งที่ 3	27	37.14		27	26.14		26	24.92	

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 ($t = 2.779$, $df = 26$)

จากตาราง 5 ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 กลุ่มระหว่างการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ (การทดสอบครั้งที่ 3) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .005 ในขณะที่กลุ่มที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ที่ทดสอบในครั้งที่ 3 ลดลงจากครั้งที่ 2 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและกลุ่มที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ที่ทดสอบในครั้งที่ 3 สูงขึ้นจากครั้งที่ 2 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นเพราะได้รับกิจกรรมจากการทดลอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่มุ่งศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนเพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยได้ทราบแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์กับเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-8 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน จำนวน 3 ห้องเรียน 80 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นการสุ่มแบบเจาะจงจำนวน 1 ห้องเรียน 27 คน เป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ทีซีที - ดีพี ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban)

3.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนเป็นแผนที่ผู้วิจัยทำร่วมกับเด็ก

4. วิธีการดำเนินการทดลอง

4.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ทีซีที-ดีพี มาทดสอบกับกลุ่มทดลอง (Pretest) 2 ครั้ง ระยะเวลาในการทดสอบแต่ละครั้งห่างกัน 8 สัปดาห์

4.2 ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนด เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี รวม 32 ครั้ง

4.3 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ทีซีที-ดีพี มาทดสอบกับกลุ่มทดลองหลังจากสิ้นสุดการทดลอง โดยดำเนินการทดสอบเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง (Posttest)

4.4 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ทีซีที-ดีพี มาตรวจให้คะแนนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ

4.5 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบ ทีซีที-ดีพี เป็นแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and urban) ไปทดสอบกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 อีกจำนวน 2 กลุ่ม (กลุ่ม 2 และกลุ่ม 3) ซึ่งมีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง เพื่อยืนยันหรือตรวจสอบในเรื่องพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นไปตามมูลภาวะหรือเกิดจากการกระทำ (Treatment) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง 2 ครั้ง ซึ่งระยะเวลาในการทดสอบห่างกัน 8 สัปดาห์ของกลุ่มทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent)

5.2 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มเด็กปฐมวัย โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในการทดสอบ 2 ครั้ง ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน ซึ่งระยะเวลาในการทดสอบห่างกัน 8 สัปดาห์ มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาก็คงได้ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง จากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองทั้ง 2 ครั้ง โดยมีระยะเวลาห่างกัน 8 สัปดาห์ พบว่าเด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน คือมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

- 1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติในโรงเรียน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่ตึงเครียด เน้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน
- 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละห้องมีอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กพอเหมาะ เน้นการสอนกลุ่มเล็ก ครูและเด็กมีการปฏิบัติสัมพันธ์กันได้ทั่วถึง
- 1.3 เด็กแต่ละคนสามารถเลือกทำกิจกรรมตามมุมเสรีที่ครูจัดไว้ตามความสนใจ
- 1.4 โรงเรียนมีที่เก็บเศษวัสดุประเภทต่างๆ เพื่อให้เด็กนำไปใช้ประกอบการเรียนรู้ และประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ มีกติกาให้เด็กสามารถไปหยิบใช้เองได้
- 1.5 เด็กมีโอกาสไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับหน่วยการสอน

กิจกรรมและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนจัดอยู่เป็นปกติ มีส่วนช่วยให้เด็กในกลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์สูงในระดับหนึ่ง ดังนั้น เมื่อเด็กในกลุ่มทดลองได้รับประสบการณ์ตามที่โรงเรียนจัดให้ปกติ จึงมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น เพราะเด็กได้มีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 8 สัปดาห์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นานพอจะเห็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ แต่ยังไม่มีกิจกรรมในลักษณะพิเศษอื่นที่จะส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์สูงมากขึ้นในระดับที่เห็นผลต่างชัดเจน

2. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน พบว่าความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจากกิจกรรมที่จัดอยู่เป็นปกติ คือ

2.1 ครูและเด็กทำแผนการสอนร่วมกัน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการระดมพลังสมองจากเด็ก ครูทำหน้าที่วาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม เป็นประโยค คำ และลีลาการเขียน เด็กมีอิสระเต็มที่ในการพูดนำเสนอความคิดของตนเอง การระดมพลังสมองของเด็ก เป็นการระดมพลังความคิด เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดหลาย ๆ ทิศทาง คิดได้มากในช่วงเวลาที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของอารี รังสินันท์ ที่ถือการคิดเหล่านี้เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกวิธีหนึ่ง (อารี รังสินันท์. 2527 : 107)

2.2 เด็กมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เด็กมีอยู่ เพื่อให้เด็กรู้สึกถึงการเป็นที่ยอมรับในคำของคนแต่ละคน เด็กเกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับอาจารย์ชาญชัย อินทรประวัตติ ที่ได้เสนอแนะหนทางที่จะส่งเสริมให้เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ข้อหนึ่งมีใจความว่า ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกทางอารมณ์ แสดงออกด้วยความมั่นใจในตนเองให้อิสระเสรีพอเหมาะ

2.3 เด็กมีส่วนร่วมในการนำผลงานตนเองมาตกแต่งบรรยากาศของห้องเรียน เป็นการปลูกฝังให้เด็กเรียนรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ในแง่ของการนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของทอแรนซ์ (อารี รังสินันท์. 2532:76-77; อ้างอิงมาจาก Torrance. 1959) ที่ว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ต้องแสดงและเน้นให้เห็นว่าความคิดของเด็กมีคุณค่า และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

2.4 เด็กได้ฝึกการบันทึกการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การวาดภาพหรือการเขียน การประดิษฐ์ การฝึกบันทึกการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง

สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบภาษาความคิดและสัญลักษณ์ กล่าวไว้ว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเด็กไม่สามารถสื่อความคิดออกมาโดยตรงได้ เด็กจึงคิดสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายหลายแบบผสมผสานกันไป ศิลปะจึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ (บุษบง คันติวงศ์. 2536)

3. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลองพบว่า / ความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นแตกต่างกัน คือ ก่อนการทดลองสูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หลังการทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ไปทดสอบกับเด็กปฐมวัยอีก 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองปรากฏผลคือ ความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่มก่อนการทดลองของทั้ง 2 กลุ่มสูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หลังการทดลองความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ 2 ลดลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่ 3 สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุป ได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองสูงขึ้นเพราะเด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง ก่อนการทดลองครูจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหา และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็กเพียงผู้เดียว เด็กมีหน้าที่เข้าไปเรียนรู้ เมื่อเริ่มการทดลอง ครูจึงเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเนื้อหา วิธีการเรียนรู้ จัดหาสื่ออุปกรณ์ ในขั้นที่หนึ่งเรียกว่าระดมพลังสมอง เด็กจะต้องใช้ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์เดิมและใช้ภาษาสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ในขณะเดียวกันเด็กได้เปิดรับสถานการณ์ใหม่ ๆ จากเพื่อน จากครู เด็กได้ใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในขั้นนี้เด็กจะต้องปรับข้อมูลที่ได้รับให้เข้าใจสอดคล้องซึ่งกันและกันในบทบาทผู้ส่งสารและผู้รับสารตรงกับคำกล่าวของฮาลิเดย์ (บุษบง คันติวงศ์; 2536; อ้างอิงมาจาก Halliday. 1975) ที่ว่าเด็กใช้ภาษาเพื่อแสดงความต้องการหรือความมุ่งหมายต่าง ๆ ดังในทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบของภาษา ซึ่งเน้นการสอนให้เด็กใช้ภาษาอย่างรู้ความหมายเป็นสิ่งสำคัญกว่าระบบของไวยากรณ์และระบบเสียง ในขั้นที่ 2 เป็นขั้นการหาข้อมูลการเรียนรู้ของเด็กในเนื้อหาความสามารถผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในกิจกรรมเหล่านั้นเด็กก็ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก เด็กกับเด็ก เด็กกับสื่อต่าง ๆ ทุกขั้นตอน เด็กได้ฝึกทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การขีดเขียนหรือการวาดภาพ งานประดิษฐ์และการเขียนถือเป็นการสะสมประสบการณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่ถูกต้องในขั้นต่อไป จะสอดคล้องกับคำกล่าวของเทเลอร์ และมอร์โรว์ (บุษบง คันติวงศ์. 2536; อ้างอิงมาจาก Taylor. 1983 and Morrow. 1989) ที่ว่าการให้เด็กได้ฝึกทักษะทางด้านภาษาอย่างสม่ำเสมอ ถือเป็นการสะสมประสบการณ์เป็นข้อมูลการเรียนรู้ต่อไปอย่างมั่นคง ขั้นที่สามการบันทึกการเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นการฝึกให้เด็กได้รวบรวมสิ่งที่เรียนรู้สื่อออกมาให้ผู้อื่นรับรู้โดยผ่านงานต่าง ๆ เช่นงานศิลปะ

การวาดภาพ ครูไม่จำกัดการบันทึกของเด็กเพียงการเขียนเท่านั้น) ซึ่งตรงกับคำกล่าวของไวทกอดสกี (บุษบง ต้นตึงศ์. 2536; อ้างอิงมาจาก Vygotsky. 1978) ที่กล่าวไว้ในทฤษฎีระบบภาษาความคิด และสัญลักษณ์สื่อสารที่ว่า การสอนภาษาสำหรับเด็ก จะต้องนำเอาศิลปะ ดนตรี การละคร มาเป็นส่วนหนึ่งในการเปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสาร เพราะเด็กไม่สามารถถ่ายทอดผ่านการอ่านและการเขียนได้อย่างสมบูรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เพราะบทบาทของครูที่สอน เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิด แสดงความรู้สึก และฝึกการตัดสินใจ เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการการคิดและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนตามความสนใจ สร้างให้เด็กเกิดความมั่นใจและสนใจการเรียนรู้ ครูและเด็กเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ความคิดสร้างสรรค์มีโอกาพัฒนาสูงขึ้นได้ ในขณะที่เด็กก็สามารถลดลงได้ ถ้าเด็กไม่ได้รับโอกาสจากครูซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดเมื่อเด็กอยู่ในชั้นเรียน อารี รังสินันท์. (2527 : 141) กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้พัฒนาทำได้โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด จินตนาการ แสดงความรู้สึก และได้แสดงออกตามความคิดจินตนาการ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. จากการทดลองได้ข้อสังเกตดังนี้ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนเกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือ และการยอมรับซึ่งกันและกัน ใช้คำพูดชื่นชมความสามารถของเพื่อน

2. เด็ก ๆ เกิดความภาคภูมิใจและกระตือรือร้นที่จะนำสื่อมาจัดกิจกรรมที่โรงเรียน

3. เด็ก ๆ มีพฤติกรรมการรักษาดูแลหนังสือ ใช้หนังสืออย่างทะนุถนอม

4. เด็ก ๆ มีพฤติกรรมรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากหนังสือและสิ่งที่มีอยู่ในห้องเรียนทุกประเภท

5. เด็ก ๆ สร้างสรรค์ผลงานนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เช่น หนังสือ เกม แบบฝึกหัดที่สัมพันธ์กับหน่วยการสอน ละครหุ่น

6. เด็ก ๆ มีพฤติกรรมการคิดที่เชื่อมโยงและคิดได้หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการสอน

1. จากผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนเด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น จึงควรนำไปจัดการเรียนการสอนกับเด็กปฐมวัยตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 และ 3
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนในครั้งแรก ๆ อาจจะวุ่นวาย เสียงดัง ฉะนั้นก่อนเริ่มกิจกรรม ครูต้องเตรียมตัวให้พร้อมควรปฐมนิเทศ เล่าให้เด็กฟังทำอะไร และให้เด็กช่วยคิดกติกา
3. ครูควรศึกษาหน่วยการสอนอย่างละเอียดล่วงหน้าก่อนนำมาให้เด็กเรียนรู้และเตรียมข้อมูล สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ควรเตรียมเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็ก
4. ครูต้องสงบ ใจเย็น รอคอยเด็ก ไม่ใช่คำพูดที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในตนเองกับเด็ก หากเด็กไม่ให้ความร่วมมือครูต้องใช้เทคนิคในการใช้คำถามหลาย ๆ แบบกับเด็กแต่ละคน
5. ครูควรต้องพูด อ่าน อธิบายถูกต้องชัดเจน
6. ครูควรระวังเรื่องลายมือ ลายมือครูต้องสวย สะอาด อ่านง่าย เพราะเด็กจะเอาเป็นแบบอย่าง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรศึกษาในลักษณะความมีวินัยในตนเองจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน
2. ควรศึกษาในลักษณะความเชื่อมั่นในตนเอง จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน
3. ควรศึกษาในลักษณะ พฤติกรรมการใช้ภาษาหรือพฤติกรรมการสื่อสาร จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. สอนให้เป็นอัจฉริยะตามแนวนีโอฮิวแมนนิส. กรุงเทพฯ : ที.พี.พรินท์ จำกัด, 2529.
- _____. มิติใหม่แห่งการศึกษาสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2539.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เด็กก่อนวัยเรียนกับการเรียนรู้ : ทฤษฎีและหลักสำคัญบางประการ. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2522.
- คณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2539.
- _____. "ประเมินคุณภาพการประถมศึกษา," เอกสาร 101. ม.ป.ท., 2528. อัดสำเนา.
- จงใจ ขจรศิลป์. การศึกษาลักษณะการจัดกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- จินตนา สุทธิจินดา. พัฒนาการทางภาษากับชนิดและสัดส่วนของคำของเด็กก่อนวัยเรียน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ฉวีวรรณ จึงเจริญ. "แกนนำในหน่วยการสอน," เอกสารประกอบการฝึกอบรมการเรียนรู้แบบองค์รวมโครงการเพื่อนร่วมทางสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิชมรมไทยอิสราเอลฯ, 7 มกราคม-14 กุมภาพันธ์ 2540.
- ฉวีวรรณ จินดาพล. เปรียบเทียบความเข้าใจความหมายของคำนามและความคงทนในการจำโดยการให้รูปภาพการเล่นิทานและปริศนาคำทายของนักเรียนชั้น ป. 1. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ฉันทนา ภาคบังกช. "สอนให้เด็กคิด," โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- _____. แนวการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาโดยส่วนรวม. เสนอที่โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย 18 มีนาคม 2537. อัดสำเนา.
- ชม ภูมิภาค. จิตวิทยาการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. "ระเบียบวินัยกับการคิดสร้างสรรค์," วิทยาสาร. 8 : 19; กรกฎาคม 2518.
- ชุดิมา สัจจานนท์. "ปัญญานำรู้ของคุณพ่อคุณแม่เกี่ยวกับการอ่านของลูก," แม่และเด็ก. 4 (63) : 51-56; กุมภาพันธ์ 2524.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร์. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

ทวี สุรเมธี. ความพร้อมในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

ทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์. “การสร้างแบบทดสอบความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย,” วิจัยการศึกษา. 8 : 14-17; มิถุนายน-กรกฎาคม 2528.

นงเยาว์ แข่งเพ็ญแขและคนอื่น ๆ. ความพร้อมในการเรียนอ่าน. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์ไตร์, 2522.

นิตินันท์ วิจิตรชัย. ผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

บุญเหลือ ทองอยู่. “ความคิดสร้างสรรค์,” มิตรครู. 20 : 15-18; เมษายน 2521.

บุษบง ดันติวังศ์. นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ประมวล ดิกคินสัน. “สมองมนุษย์,” จิตวิทยาคลินิก เล่ม 1 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

_____. จิตพัฒนา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523

ประเวศ วสี. ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

2537

ผุสดี กุฎอินทร์. “เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์,” เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526

พัฒนพร สุทธิยานุช. การรู้จักออกเสียงคำภาษาไทยกลางของเด็กก่อนวัยเรียนที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

เพียงจิต โรจน์สุรรัตน์. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ภาวินี แสนทวีสุข. การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538. อัดสำเนา.

เขาวนา คลแม่นัน, การศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและ
 จังหวะกับกิจกรรมในวงกลมที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปรินิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

เขาวพา เดชะคุปต์. รายงานการวิจัยความสามารถทางสติปัญญากับความคิดสร้างสรรค์
 ของนักเรียนชั้นเด็กเล็กโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2536.

_____. "การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์," เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาคณิต.
 กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

ราศรี ทองสวัสดิ์. ความรู้ให้เด็กเรียนอ่านเขียนในชั้นอนุบาลหรือไม่. ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.

รุ่งระวี กนกวิบูลย์ศรี. การเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกด้วยการมองเห็นของเด็กปฐมวัย
 ที่ได้รับการฝึกโดยเกมการศึกษาการใช้แบบฝึกหัด ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,
 2536.

เลิศ อานันทนง. "แบบฝึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์," แม่และเด็ก. 3 (220) : 83-84; ม.ป.ป.

วราภรณ์ รักวิจัย. เอกสารประกอบการเรียนเรื่องกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
 กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.

วารี เกียสกุล. การเปรียบเทียบความสามารถทางการฟังของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้
 เกมและแบบฝึกหัด ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

วิจิตร วรุตยงกูร. "ความคิดสร้างสรรค์สำหรับครู," ศึกษาสาส์น. (2) : 40-48; มกราคม-
 พฤษภาคม 2531.

ศิริวรรณ อมาตยกุลและเกียรติวรรณ อมาตยกุล. "ฝึกคนให้มีความคิดสร้างสรรค์," สถาบันพัฒนา
 ข้าราชการพลเรือน. 4 (1) : 1-7; มกราคม-มีนาคม 2527.

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการสร้าง
 เครื่องมือการวัดความพร้อมทางการเรียนระดับอนุบาล 18-29 กรกฎาคม 2537.

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2519.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาฝ่ายภาษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา, 2519.

สุทธาทิพย์ มีชูนิก. การเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าใจคำนามของเด็กปฐมวัยที่เรียนโดยใช้
ปริศนาคำทายและเพลง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
อัครสำเนา.

สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัย. สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา. เอกสารการสอนชุดที่ 1-7.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2525.

สุไร พงศ์ทองเจริญ. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญญาของเด็กภาคเหนือในการเรียนภาษาไทย
กลาง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524. อัครสำเนา

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. คู่มือวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและ
พัฒนาการอ่าน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัครสำเนา.

हरररर नीलविश्वर. प्ररुमवयसिीक्या. कुरंगकथर : ओदीयनसिीर, 2535.

อนินทิตา โปษะกฤษณะ. การวัดระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเซาท์เร็นฮอลันดอสส์ ณ คาร์บอนเดล, 2532. อัครสำเนา.

.....การฝึกอบรมกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวม สำหรับเด็กกรุงเทพฯ : มูลนิธิชมรมไทย-
อิสราเอล, 2540.

อดิฉันท์ คุณภักทิมล. การใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียง
ต้นของคำ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัครสำเนา.

อารี สันหลวี. นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก, 2535.

อารี รังสินันท์. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2532

.....ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์, 2526

.....ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2527.

Bolton, F. Green and others. Teacher's Resource Book. Hong : Dai Nippon, 1991.

Bruner, J. Child's talk. New York : W.W. Norton, 1983.

Cress, S.W. "Journal writing In Kindergarten (writing)," Dissertation A bstracts
International. 51 (1989) : 03-A; n.d.

Downing, J. and D. Thackrey. Reading Readiness. London : University of London Press
Ltd., 1971.

- Duffy, G.G. and L. Roehler. Improving Classroom Reading Instruction. 3rd ed.
New York : Mc Graw-Hill, 1993.
- Gallagher, J.J. Teaching the Gifted Child. Boston : Allyn and Bacon, 1975.
- Gagrell, L., W. Pfeiffer and R. Wilson. "The effects of retelling upon reading comprehension and recall of text information," Journal of education Research. 78 : 216-220;1985.
- Gehrenbeck, H. and S. Hanks. "Whole language Literacy Through Literature," In Evaluation : A Perspective for Change. America : Victoria, 1990.
- Getzels, J. Child Development and Personality. New York : Harper and Brothers, 1962.
- Goodman, K. What's Whole in wholelanguage. Portsmouth : Heineman, 1986.
- Guilford, J.P. "Traits of Creativity," Creativity and Its Cultivation ed. by : Anderson, Harold: H. New York: Harper and Row Publishers, 1969.
- _____. Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York: MCGraw Hill Book Company, 1959 (a).
- _____. The Nature of Human Intelligence. New York : MCGraw-Hill, 1967.
- Halliday, M.A.K. Learning how to mean exploration in the Development of Language.
London : Edware Arnold and Limited, 1975.
- Holdaway, D. The Foundation of Literacy. NH : Heinemann, 1979.
- Irwin, D.M. and M.M. Bushell. Observational Strategies for child study. America :
Holt, Rinehart and Winston, 1980.
- Jellen, G. and K. Urban. The Creative Child and Adult Quarterly. Volume XI (3) :
137-152; Autumn, 1986
- Kiakland, G. "Elaborated and Restricted Language Usage : Its Relationship to Creative Thinking Ability of Four year-olds," Dissertation Abstracts International. 44 (08) : 2350-A; Fabrary, 1978.
- MCafee, O. and D. Leong. Assessing and Guiding Young Children's Development and Learning America, Needham Heights, 1994.
- Miller, H. The first elementary today. and ed. New York : Holt, Rinchart and Winston, 1977.
- Paulson, F.L. "What makes a Portfolio," In Evaluation : A Perspective for Change.
America : Victoria, 1990.

Russel, D.H. Children learn to Read. New York : Ginn and Company, 1961.

Richard, C.S. and S. Norman. Educational Psycholoty : A Developmental Approach. Addison-Wesley Publishing Comapny, Inc., 1977.

Shapiro, J. and R. Doiron. "literacy environments," Childhood Education. 63 : 263-269; April, 1987.

Simpson, T. Characteristic of Oral Language used by Selected four-year olds in story Retellings. (PN.D.), University of Missouri-Columbia, 1988.

Taylor, D. Falimy literacy young children learning to read and write. Exeter New Hamshire : Hein emann Educational Books, Inc., 1983.

Tidyman, E.E. and M. Butterfield. Teaching the language Arts. New York : MCGraw-Hill, 1951.

UNESCO. Study Group Metting on New Forms Pre-School Education : New Delhi. Funal Report Bangkok : UNESCO Region office for Education in Asia and the pacific, 1983.

Vygotsky, L.S. Mind in society The development of psychological processes. Cambridge MA : Harward University Press, 1978.

Wallach, M.A. and N. Kogan. Mode of Thinking in Young-Children. Holt, Rinchart and winston, Inc., 1965.

Ward, V.Y.F. "The study of a First-Grade Teacher's Implementation of wholelanguage principles in Reading and Writing," Dissertation Abstracts International. 51 : 1972 A; 1944.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพ
TCT-DP

คู่มือการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพ

TCT-DP

1. การใช้แบบทดสอบ

1.1 ผู้ถูกทดสอบจะได้รับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP และดินสอคำซึ่งไม่มียางลบ เพื่อมิให้ผู้ตอบเปลี่ยนภาพที่วาดแล้ว

1.2 ผู้ทดสอบอ่านคำสั่งซ้ำ ๆ และชัดเจนดังนี้

“ภาพที่วางอยู่ข้างหน้าเด็ก ๆ ขณะนี้เป็นภาพที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้วาดเริ่มลงมือวาดแต่ถูกขัดจังหวะเสียก่อน ขอให้เด็ก ๆ วาดต่อให้สมบูรณ์ จะวาดเป็นภาพอะไรก็ได้ตามที่เด็ก ๆ ต้องการ ไม่มีการวาดภาพใด ๆ ที่ถือว่าผิดภาพทุกภาพที่เป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งสิ้น เมื่อวาดภาพเสร็จแล้ว ขอให้นำมาส่งคุณครู”

1.3 ในช่วงเวลาของการทดสอบหากมีคำถามก็อาจตอบได้ในลักษณะดังนี้คือ

“เด็กๆ อยากจะวาดอะไรก็ได้ตามที่อยากจะวาดทุกรูปที่วาดเป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งสิ้น ทำอย่างไรก็ได้ไม่มีสิ่งใดผิด”

“หากผู้ทดสอบ ยังคงมีคำถามเช่น ถามถึงชิ้นส่วนที่ปรากฏอยู่นอกกรอบ ก็ให้ตอบในทำนองเดิม ห้ามอธิบายเนื้อหาหรือวิธีการใด ๆ เพิ่มเติม นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการพาดพิงถึงเวลาที่ควรใช้ในการวาดภาพ ครูควรพูดทำนองที่ว่า เริ่มวาดได้เลยไม่ต้องกังวลเรื่องเวลา”

1.4 ผู้ทดสอบต้องจดบันทึกเวลาการทำแบบทดสอบของผู้ที่ทำเสร็จก่อน 12 นาที โดย จดอายุ เพศ ชื่อ ของผู้ถูกทดสอบในช่องว่างมุมขวบนของกระดาษทดสอบ

1.5 ผู้ทดสอบบอกให้ผู้ถูกทดสอบตั้งชื่อเรื่อง ควรพูดเบาๆ โดยไม่รบกวนผู้ถูกทดสอบคนอื่นที่ยังทำไม่เสร็จแล้วเขียนชื่อเรื่องไว้ที่มุมขวบน เพราะจะใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการแปลผลการวาดภาพ

1.6 หลังการทดสอบเวลาผ่านไป 15 นาที ให้เก็บแบบทดสอบคืน ให้เขียน ชื่อ อายุ เพศ และชื่อภาพ ไว้ที่มุมขวบนของแบบทดสอบ

2. เกณฑ์การประเมินผลเพื่อให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP

2.1 การต่อเติม (Cn : Continuations)

ชิ้นส่วนที่ได้รับการต่อเติม (ครึ่งวงกลม จุด มุมฉาก เส้นโค้ง เส้นประและสี่เหลี่ยมจัตุรัส เล็กปลายเปิดนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่) จะได้คะแนนการต่อเติมชิ้นส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดคือ 6 คะแนน

2.2 ความสมบูรณ์ (Cm : Completions)

หากมีการต่อเติมจากเดิมในข้อ 1 ให้เต็มหรือให้สมบูรณ์มากขึ้นจะได้คะแนนชิ้นส่วนละ 1 คะแนน ถ้าต่อเติมภาพโดยใช้รูปที่กำหนด 2 รูปมารวมเป็นรูปเดียว เช่น โยงเป็นรูปบ้าน ต่อเป็นอิฐ ต่อเป็นปล่องไฟ ฯลฯ ให้ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดในข้อนี้คือ 6 คะแนน

2.3 ภาพที่สร้างขึ้นใหม่ (Ne : New Elements)

ภาพหรือสัญลักษณ์ที่วาดขึ้นใหม่นอกเหนือจากข้อ 1 และ 2 จะได้คะแนนเพิ่มอีกภาพละ 1 คะแนน แต่ภาพที่วาดซ้ำ ๆ ภาพเหมือนกัน เช่น ภาพป่าที่มีต้นไม้หลายๆ ต้น ซ้ำ ๆ กัน จะได้ 2-3 คะแนน คะแนนสูงสุดของข้อนี้คือ 6 คะแนน

2.4 การต่อเนื้ดด้วยเส้น (CI : Connections made with lines)

แต่ละภาพหรือส่วนของภาพ (ทั้งภาพที่สร้างเสร็จขึ้นใหม่ในข้อ 3) หากมีเส้นลากโยงเข้าด้วยกันทั้งภายในและนอกกรอบจะได้คะแนนการโยงเส้นเส้นละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดของข้อนี้คือ 6 คะแนน

2.5 การต่อเนื้ดที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราว (Cth : Connections made that Contribute to a theme)

ภาพใดหรือส่วนของภาพที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราวหรือเป็นภาพรวมจะได้อีก 1 คะแนนต่อ 1 ชิ้น การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นการเชื่อมโยงด้วยเส้นจากข้อ 1 หรือไม่ใช่เส้นก็ได้ เช่น เส้นประของแสงอาทิตย์ เงามต่าง ๆ การแตะกันของภาพ ความสำคัญอยู่ที่การต่อเติมนั้นทำให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ตามความหมายที่ผู้ถูกทดสอบตั้งชื่อไว้ คะแนนสูงสุดของข้อนี้คือ 6 คะแนน

2.6 การข้ามเส้นกันเขต โดยใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้นอกกรอบใหญ่ (Bid : Boundary Breaking Fragment-dependent)

การต่อเติมหรือโยงเส้นปิดรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสลายเปิดซึ่งอยู่นอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่จะได้ 6 คะแนนเต็ม

2.7 การข้ามเส้นกันเขตอย่างอิสระโดยไม่ใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้นอกกรอบใหญ่ (Bfi : Boundary Breaking being Fragment-Independent)

การต่อเติมโยงเส้นออกไปนอกกรอบหรือการวาดภาพนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่จะได้ 6 คะแนนเต็ม

2.8 การแสดงความลึก ใกล้-ไกล หรือมิติของภาพ (Pe : Perspective)

ภาพที่วาดให้เห็นส่วนลึก มีระยะใกล้ไกลหรือวาดภาพในลักษณะสามมิติให้คะแนนภาพละ 1 คะแนน หากมีภาพปรากฏเป็นเรื่องราวทั้งภาพแสดงความเป็นสามมิติมีความลึกหรือใกล้ไกล ให้คะแนน 6 คะแนนเต็ม

2.9 อารมณ์ขัน (Hu : Human)

ภาพที่แสดงให้เห็นหรือก่อให้เกิดอารมณ์ขันจะได้ขึ้นส่วนละ 1 คะแนนหรือดูภาพรวมถ้าได้ อารมณ์ขันมาก ก็จะให้คะแนนมากขึ้นเป็นลำดับ ภาพที่แสดงอารมณ์ขันนี้ประเมินจากผู้ทดสอบใน หลาย ๆ ทาง เช่น

- ผู้วาดสามารถล้อเลียนตัวเองจากภาพวาด
- ผู้วาดผนวกชื่อที่แสดงอารมณ์ขันเข้าไปหรือวาดเพิ่มเข้าไป
- ผู้วาดผนวกลายเส้นและภาษาเข้าไปเหมือนการวาดภาพการ์ตูน

คะแนนสูงสุดของข้อนี้คือ 6 คะแนน

2.10 การคิดแปลกใหม่ ไม่ติดตามแบบแผน (Uc : Unconventionality)

ภาพที่แสดงความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดปกติธรรมดาทั่วไปมีเกณฑ์การให้ คะแนนดังนี้

- การวางหรือการใช้กระดาษแตกต่างไปจากเมื่อผู้ทดสอบวางกระดาษให้ เช่น เด็กมีการพับ การหมุน หรือพลิกกระดาษไปข้างหลังแล้วจึงวาดภาพจะได้คะแนน 3 คะแนน
- ภาพที่เป็นนามธรรมหรือไม่เป็นภาพของจริง เช่น การใช้ชื่อที่เป็นนามธรรมหรือ สัตว์ประหลาด ให้ 3 คะแนน
- ภาพรวมของรูปทรง เครื่องหมาย สัญลักษณ์ ตัวอักษรหรือตัวเลขหรือการใช้ชื่อหรือ ภาพที่เหมือนการ์ตูนให้ 3 คะแนน
- ภาพที่ต่อเติมไม่ใช่ภาพที่วาดกันแพร่หลายทั่ว ๆ ไป ให้ 3 คะแนน แต่หากมีการ ต่อเติมภาพในลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

- รูปครึ่งวงกลมต่อเป็นพระอาทิตย์ หน้าคนหรือวงกลม
- รูปมุมฉากต่อบ้าน กล้องหรือสี่เหลี่ยม
- รูปเส้นโค้ง ต่อเป็นงู ต้นไม้หรือดอกไม้
- รูปเส้นประ ต่อเป็นถนน ตรอกหรือทางเดิน
- รูปจุด ทำเป็นตานก หรือสายฝน

รูปทำนองนี้ต้องหักออก 1 คะแนนจาก 3 คะแนนเต็มในข้อ d. แต่ไม่มีคะแนน ติดลบ คะแนนสูงสุดของข้อนี้เท่ากับ 12 คะแนน

2.11 ความเร็ว (Sp : Speed)

ภาพที่ใช้เวลาน้อยกว่า 12 นาที จะได้คะแนนเพิ่มดังนี้

ต่ำกว่า	2 นาที ได้	6 คะแนน
ต่ำกว่า	4 นาที ได้	5 คะแนน
ต่ำกว่า	6 นาที ได้	4 คะแนน

ต่ำกว่า	8 นาที ได้	3 คะแนน
ต่ำกว่า	10 นาที ได้	2 คะแนน
ต่ำกว่า	12 นาที ได้	1 คะแนน
มากกว่าหรือเท่ากับ 12 นาที ได้		0 คะแนน

คะแนนรวมของแบบทดสอบ TCT-DP

ด้านหลังของข้อสอบมีช่องเล็ก ๆ อยู่ 11 ช่อง แต่ละช่องจะมีรหัสสำหรับให้คะแนน วิธีการให้คะแนนเพียงแต่พับส่วนล่างของแบบทดสอบขึ้นมาก็สามารถให้คะแนนได้ทันที คะแนนรวมสูงสุดของแบบทดสอบ TCT-DP คือ 72 คะแนน

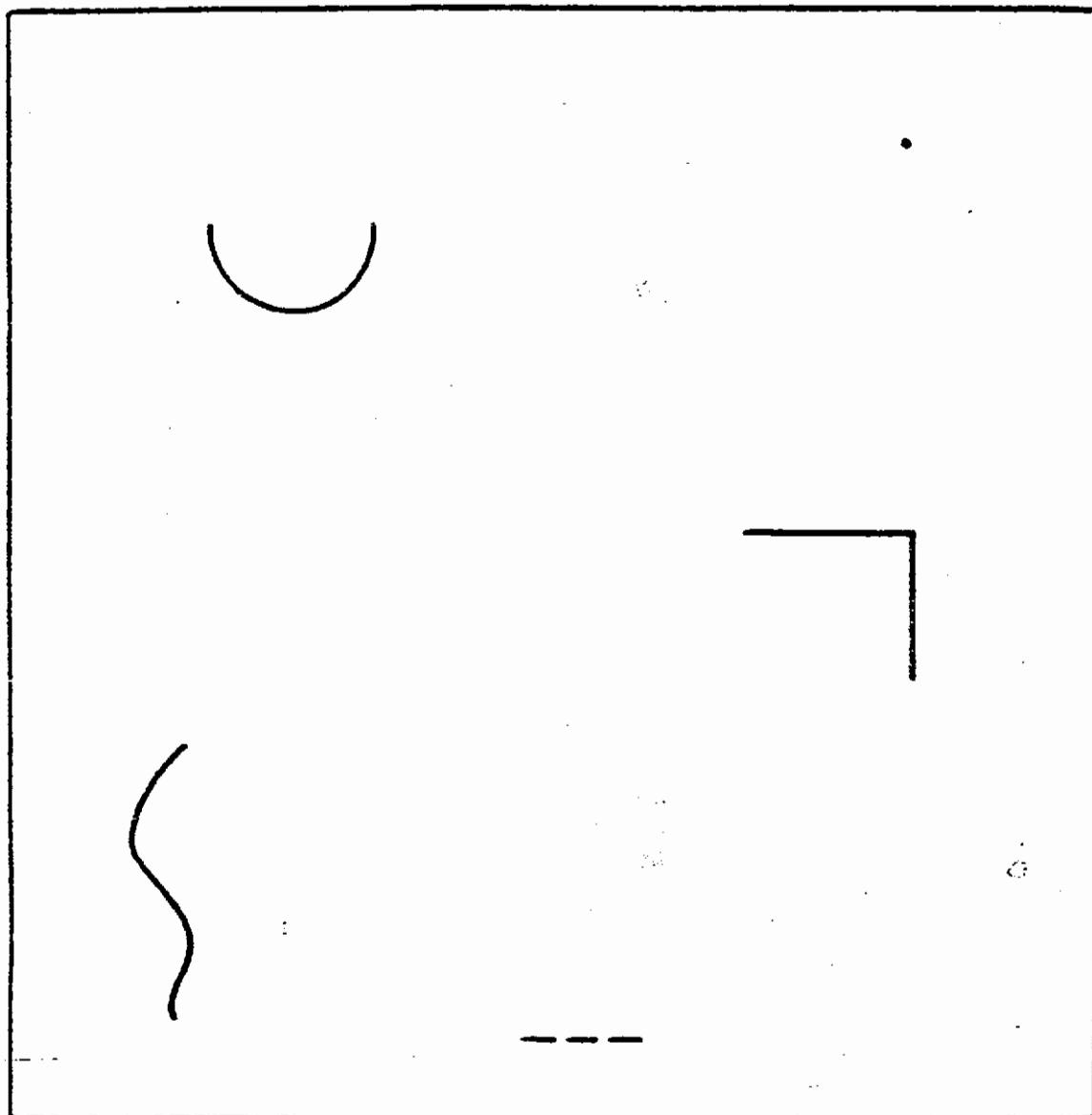
ภาคผนวก ข

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCP-DP

150-4

TCT-DP

AGE: _____ GENDER/SEX: _____ NAME/INITIALS: _____ COUNTRY: _____

C

Wt	☐	Cn	☐
Eg	☐	Cm	☐
No	☐	Ns	☐
Vz	☐	Cf	☐
Vn	☐	Cth	☐
Bn	☐	Bd	☐
Bu	☐	Bt	☐
Pa	☐	Pa	☐
Hu	☐	Hu	☐
Uk	☐	Uc	☐
+ + + + +			
a+d+c+g			
Zl	☐	Sp	☐
TSD-Z-Ges.	☐	TCT-DP-	☐
Total			

ภาคผนวก ก

กิจกรรมประจำวันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

กิจกรรมประจำวันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

วันจันทร์

09.30-11.00 น.

- กิจกรรมวงกลม ครูกับนักเรียนปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน เรื่องหน่วยการสอน
- ครูนำเสนอหน่วยการสอนประจำสัปดาห์
- เด็กเสนอความคิดเลือกเนื้อหาที่สนใจ
- ครูจัดบันทึกเรื่องที่เด็กเสนอ เพื่อให้เด็กเห็นลีลาการเขียนเห็น รูปคำและประโยค
- ครูและนักเรียนสนทนาถึงหัวข้อ เนื้อหา ตามที่เด็กสนใจเพื่อกำหนดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสอน
- แบ่งหน้าที่ให้เด็กนำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ตามที่เด็กเสนอ
- เด็กบันทึกสิ่งที่ตนเองต้องนำมาในวันอังคาร ลงสมุดบันทึกของตนเอง โดยมีครูคอยช่วยเหลือ
- เด็กช่วยกันจัดบรรยากาศห้องเรียน จากภาพวาดของตนเอง ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาตามหน่วยการสอนที่สนใจเป็นการดึงประสบการณ์เดิมของเด็ก

วันอังคาร

09.30-11.00 น.

- กิจกรรมวงกลม ครูและเด็กปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สนทนาเรื่องหน่วยการสอน ทบทวนสิ่งที่กำหนดของวันจันทร์
- ครูและเด็กนำเสนอสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาของแต่ละคน
- เด็กแยกย้ายกันเรียนตามความสนใจ
- เด็กแต่ละกลุ่มหรือแต่ละบุคคลสรุปสิ่งที่เรียนรู้และทำกิจกรรมอะไรบ้าง โดยการเล่าให้ฟังมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ

วันพุธ

09.30-11.00 น.

- กิจกรรมวงกลม ครูและเด็กปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สนทนาเรื่องหน่วยการสอน โดยทบทวนสิ่งที่ทำไปในวันอังคาร
- เด็กเลือกกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหน่วยการสอน เด็กเป็นผู้กำหนดกติกา จัดหาเศษวัสดุ และอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมตามความสนใจ

วันพฤหัสบดี

09.30-11.00 น.

- กิจกรรมวงกลม ครูและเด็กปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สนทนาเรื่องหน่วยการสอนทบทวนกิจกรรมที่ทำในวันพุธ
- เด็กทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหน่วยการสอน
- เด็ก สรุปการเรียนรู้ประจำสัปดาห์เป็นรายบุคคล โดยการวาดรูปหรือการเขียนซึ่งมีครูคอยช่วยเหลือ

ภาคผนวก ง
การสร้างแผนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

การสร้างแผนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
โดยใช้แก่นนำในหน่วยการสอน

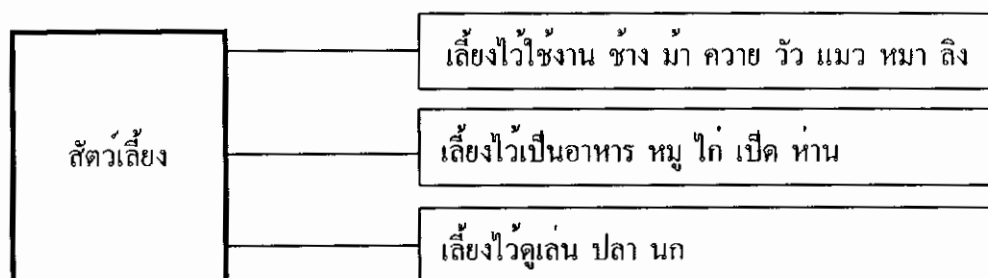
สัปดาห์ที่ 1

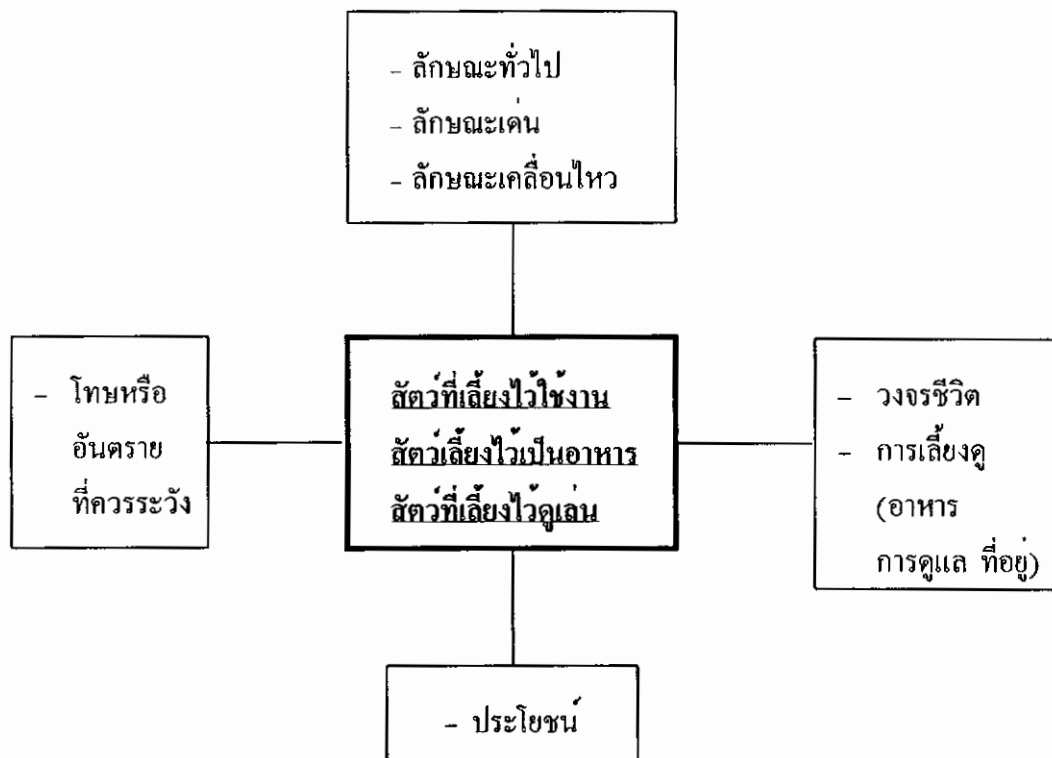
ขั้นนำ

- ครูนำเสนอหน่วยการสอนเรื่องสัตว์เลี้ยง
- เด็ก ๆ บอกชื่อสัตว์เลี้ยงที่รู้จัก ช้าง ม้า ควาย วัว นก แมว เป็ด ไก่ ห่าน ปลา ลิง หมา หนู

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดมสมองในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยกับเด็ก
- ครูวาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- วีดีโอ
- หนังสือ
- ของจริง
- เพลง กลอน
- จัดบรรยากาศของห้องที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้เรื่องสัตว์เลี้ยง

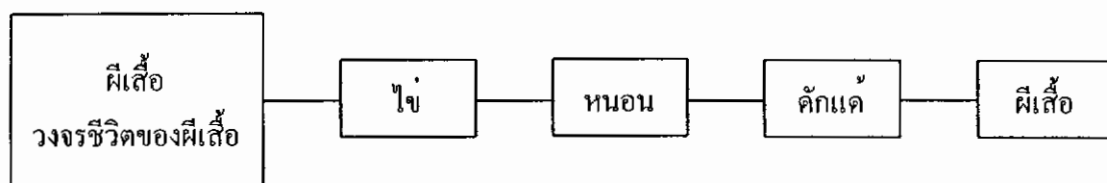
สัปดาห์ที่ 2

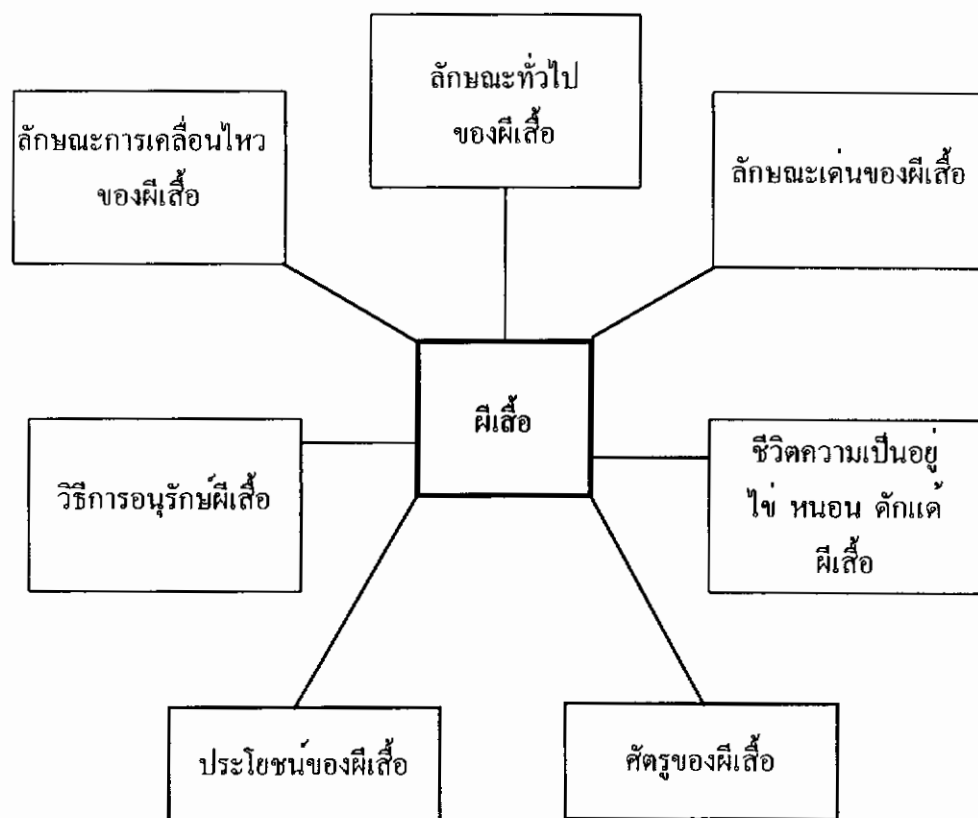
ขั้นนำ

- เด็ก ๆ เสนออยากเรียนเรื่องผีเสื้อ
- ครูพาเด็ก ๆ ไปสังเกตผีเสื้อบริเวณท้ายซอยโรงเรียน

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดมสมองในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยกับเด็ก
- ครูวาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- หนังสือ
- เลี้ยงผีเสื้อ
- ไปดูของจริง
- จัดบรรยากาศห้องที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ
- วีดีโอ
- เพลงผีเสื้อ
- ภาพตัดต่อผีเสื้อ

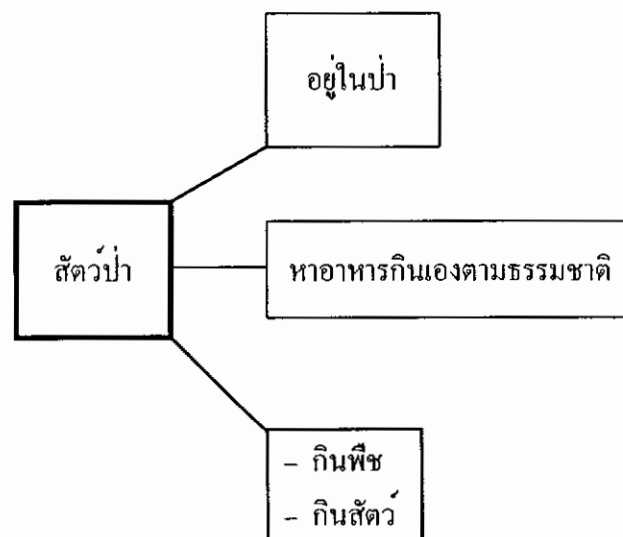
สัปดาห์ที่ 3

ขั้นนำ

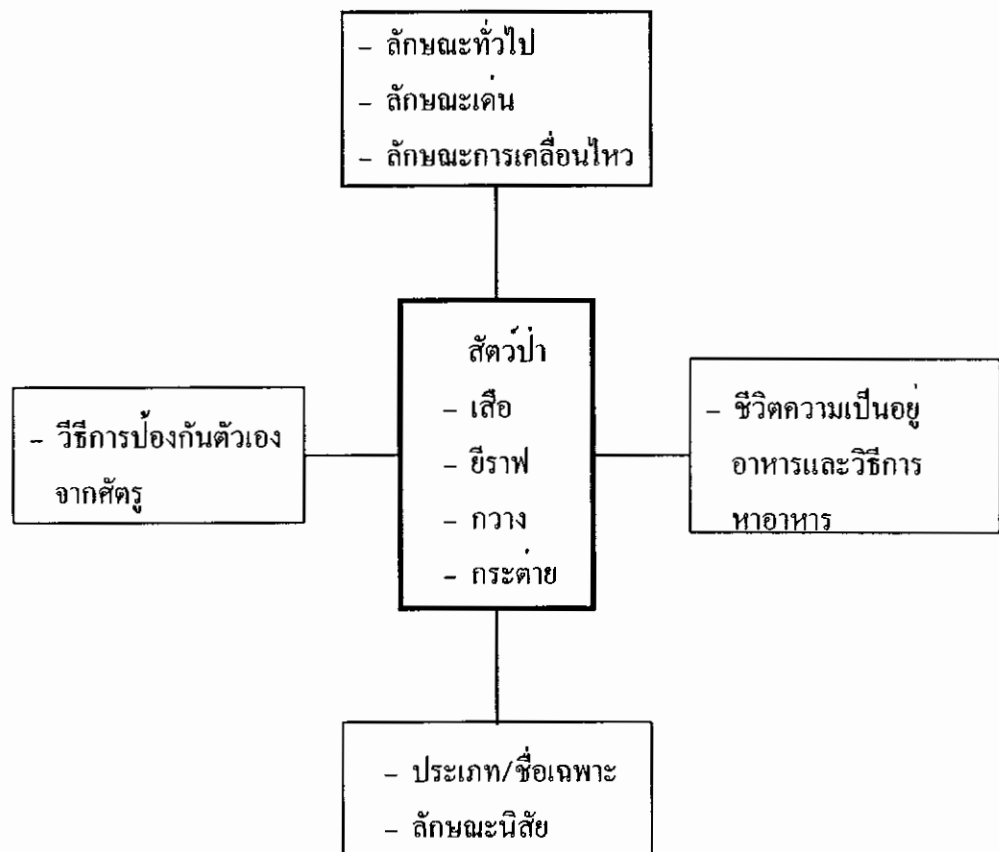
- ครูนำเสนอหน่วยการเรียนรู้เรื่องสัตว์ป่า
- เด็กบอกชื่อสัตว์ป่าที่รู้จัก เสือ กวาง ชะนี ยีราฟ กระต่าย ลิง ช้างป่า กระรอก กระต่าย

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดมสมองในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยกับเด็ก
- ครูวาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม

- เด็ก ๆ เลือกเรียน กวาง เสือ ยีราฟ กระต่าย

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- หนังสือ
- ภาพจากนิตยสาร
- วีดีโอ
- จดบรรยายภาาของที่สัมพันธ์กับหน่วยสัตว์ป่า กระต่าย กวาง ยีราฟ เสือ
- ภาพโปสเตอร์
- ภาพถ่าย
- ภาพจำลอง
- ภาพสติกเกอร์

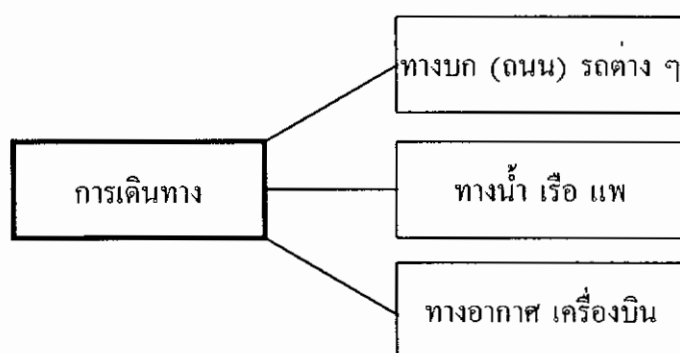
สัปดาห์ที่ 4

ขั้นนำ

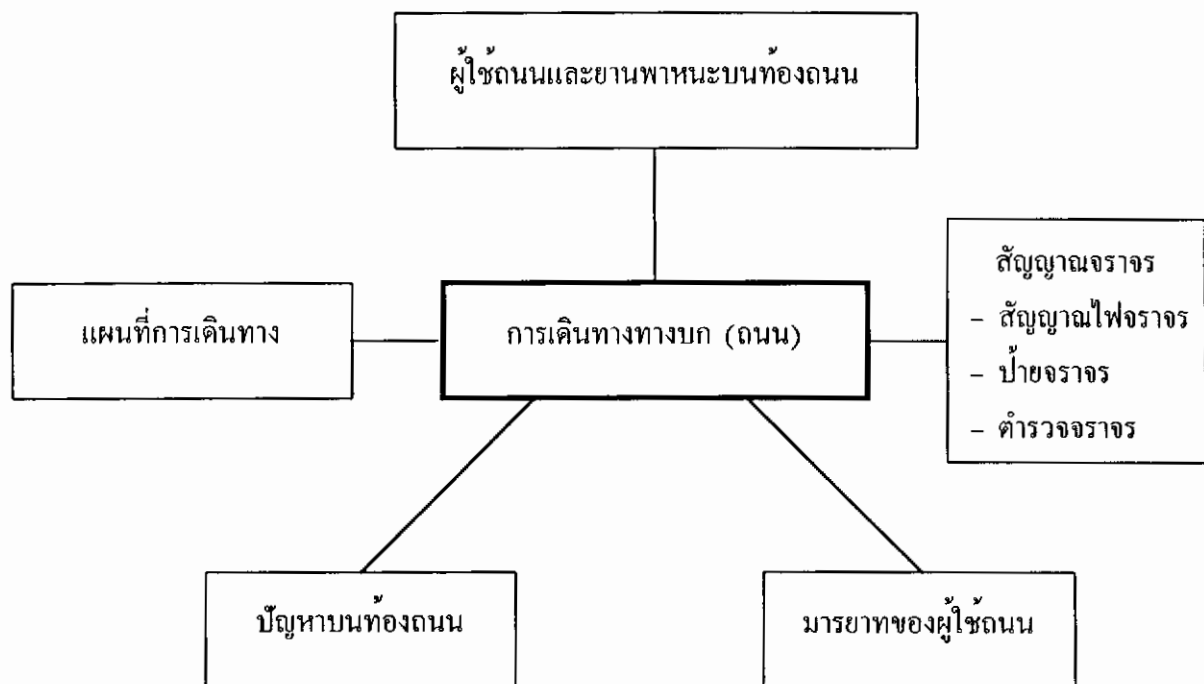
- ครูนำเสนอหน่วยการสอนเรื่องการเดินทาง
- ครูถามว่าเด็ก ๆ เคยเดินทางไปไหนบ้าง
- เด็ก ๆ ตอบ เดินทางมาโรงเรียน ไปทะเล ไปต่างจังหวัด ไปเที่ยว ไปต่างประเทศ

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดมสมองในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยกับเด็ก
- ครูวาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม

- เด็ก ๆ เลือกทางบก (ถนน)

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- หนังสือ
- แผนที่
- หุ่นจำลองรถต่าง ๆ
- ภาพสัญญาณไฟจราจร ป้ายจราจร
- ของจริง ทัศนศึกษา
- จัดบรรยากาศห้องที่สัมพันธ์กับการเดินทางทางบก (ถนน)

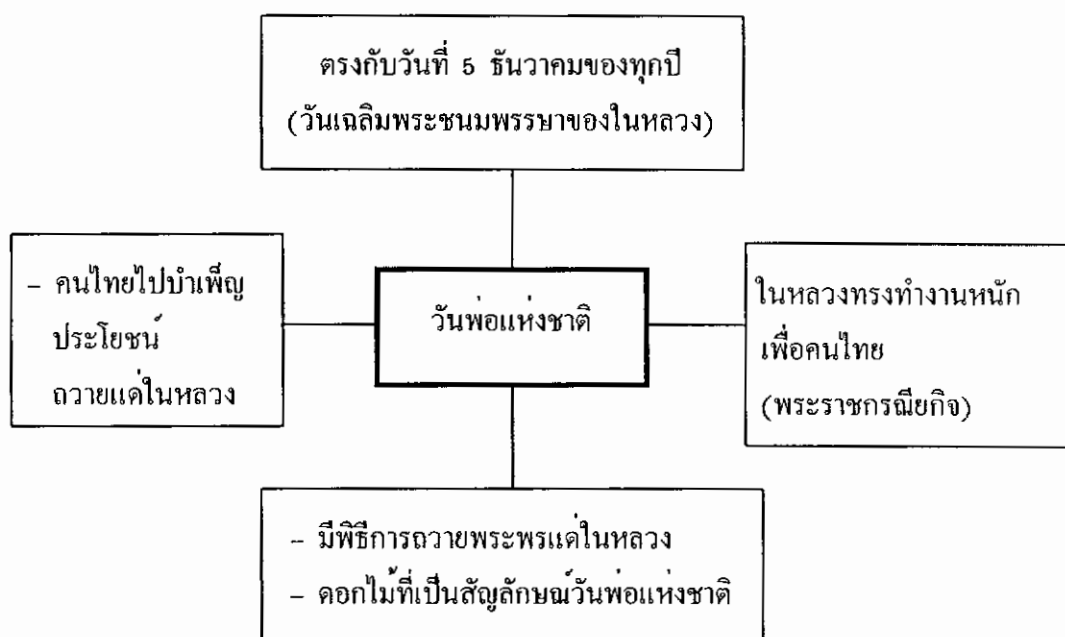
สัปดาห์ที่ 5

ขั้นนำ

- ครูนำเสนอหน่วยการสอนเรื่องวันพ่อแห่งชาติ

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดมสมองในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยกับเด็ก
- ครูวาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- ครูและเด็กตกลงกันว่าใครจะนำสื่ออะไรมาบ้าง
- ภาพพระราชกรณียกิจ
- หนังสือเรื่องในหลวงของเรา
- พระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวง
- ข่าวจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
- รูปพระบรมฉายาลักษณ์
- ฝักพิธีการถวายพระพร
- ภาษาที่ใช้ในการถวายพระพร
- จัดบอร์ดพระราชกรณียกิจของในหลวง
- เพลงต้นไม้ของพ่อ
- เพลงสดุดีมหาราชา

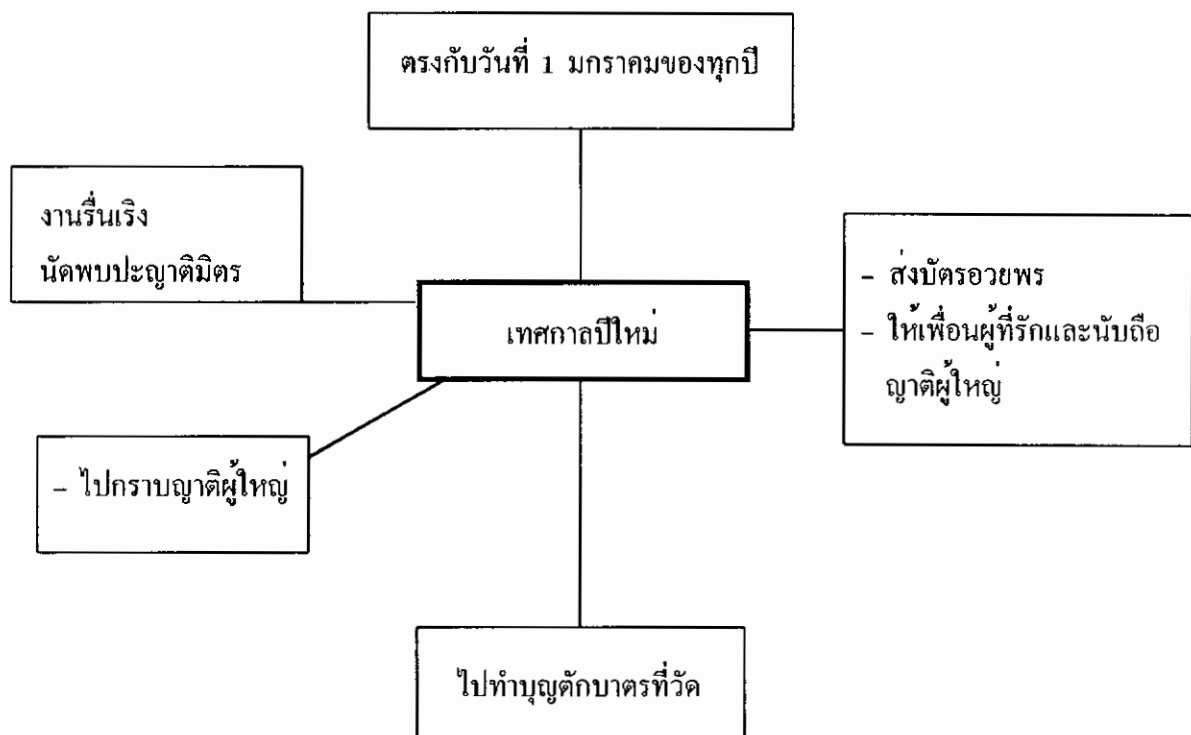
สัปดาห์ที่ 8

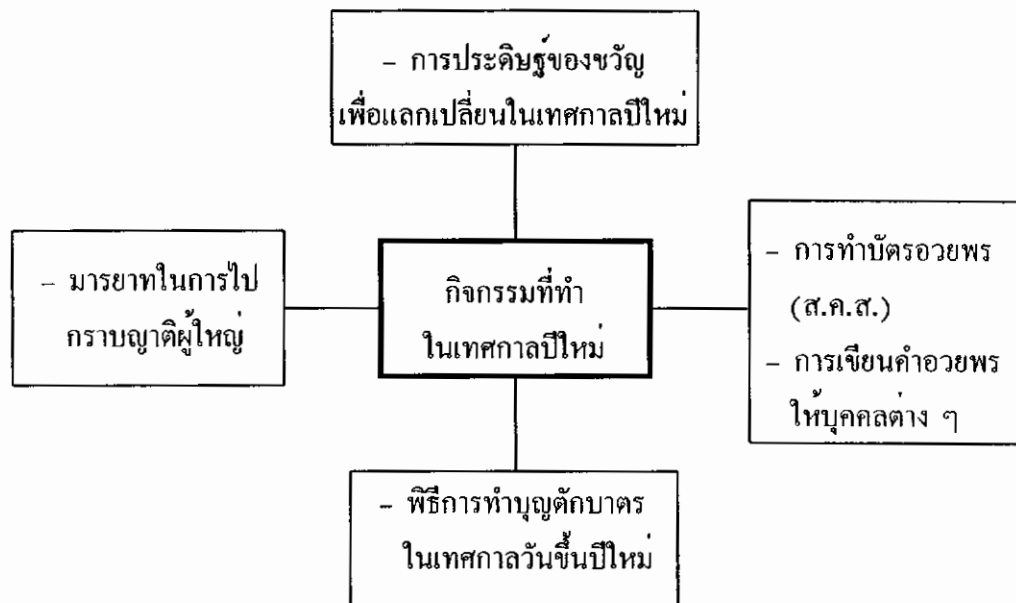
ขั้นนำ

- ครูนำเสนอหน่วยการสอนเรื่องเทศกาลวันปีใหม่
- ครูถามว่าปีใหม่เด็ก ๆ ทำอะไรบ้าง
- เด็กตอบ แลกของขวัญ ส่งบัตรอวยพร (ส.ค.ส.) ไปเที่ยว ไปเยี่ยมญาติคุณยายที่ต่างจังหวัด

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดมสมองในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยกับเด็ก
- ครูวาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- หนังสือความรู้เรื่องวันปีใหม่
- บัตรอวยพรลักษณะต่าง ๆ
- หนังสือ วิธีการประดิษฐ์ บัตรอวยพร ของขวัญ
- จัดพิธีการทำบุญตักบาตร
- ฝึกรมารยาทในการกราบญาติผู้ใหญ่
- ภาษาที่ใช้ในการเขียนบัตรอวยพรสำหรับบุคคลต่าง ๆ
- จัดบรรยากาศเกี่ยวกับเทศกาลปีใหม่
- เพลงสวัสดีปีใหม่ รำวงปีใหม่

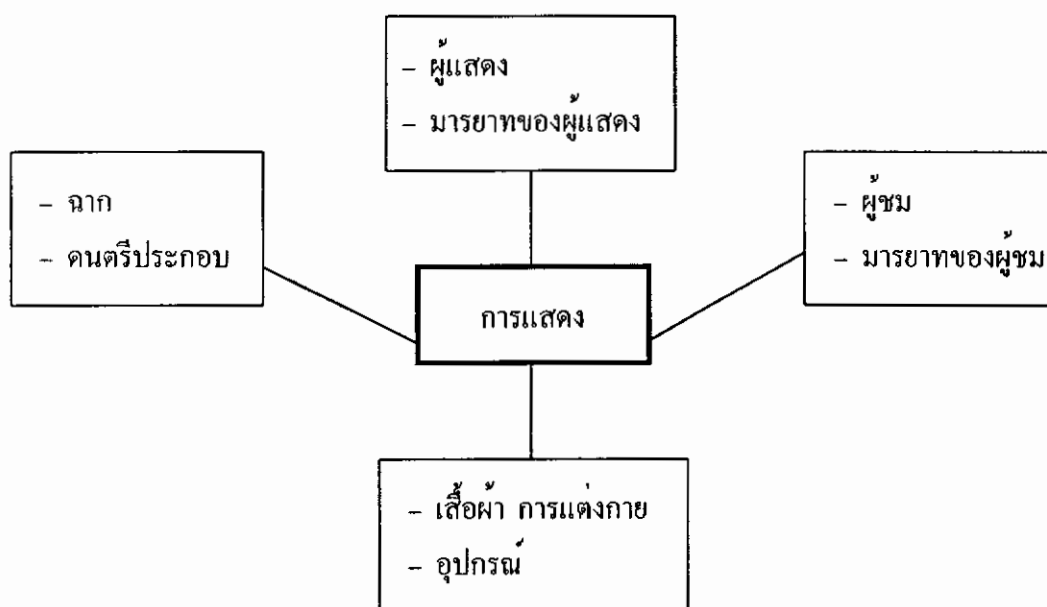
สัปดาห์ที่ 7

ขั้นนำ

- ครูนำเสนอหน่วยการสอนเรื่องการแสดง
- เด็ก ๆ บอกการแสดงที่เด็ก ๆ รู้จัก ละคร หุ่น หนังสั้น ร้องเพลง ตลก รำไทย เล่นดนตรี กีฬา เต้นรำ

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดมสมองในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยกับเด็ก
- ครูวาดผังเชื่อมโยงให้เด็กเห็นภาพรวม

- เด็กเลือกการแสดงที่ตนเองสนใจ เพื่อเตรียมสื่อและข้อมูลในสิ่งที่เด็กสนใจเป็นรายกลุ่ม และรายคน

เด็ก ๆ จับสลากเพื่อกำหนดลำดับที่การแสดงที่เด็กเลือก

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- หนังสือเรื่องการแสดง
- หนังสือเรื่องมารยาทของผู้แสดงและผู้ชม
- วีดิโอการแสดง รำไทย ละคร ร้องเพลง
- หนังสือนิยายสาร
- หนังสือแฟชั่นและการแต่งกาย
- เพลง

สัปดาห์ที่ 8

ขั้นนำ

- ครูทบทวนลำดับขั้นการแสดงที่เด็ก ๆ เลือกไว้
- แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มนักแสดงและผู้ชม

ขั้นขยายความคิดและกำหนดเนื้อหา

- ระดับสมองในหัวข้อมารยาทของผู้ชมที่ดีและผู้แสดงที่ดี
- เด็กแต่ละกลุ่มออกมาแสดงตามลำดับ
- เด็ก ๆ วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการแสดง

แหล่งข้อมูล (สื่อ) ครูและเด็กช่วยกันนำมา

- จากการแสดงของเพื่อนแต่ละกลุ่ม

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแผนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

สัปดาห์ที่ 1

เนื้อหา สัตว์เลี้ยง

วันจันทร์ กิจกรรมระดมพลังสมองสร้างแกนนำในหน่วยการสอน (กำหนดเนื้อหา สื่อ
อุปกรณ์ วิธีการเรียนรู้)

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

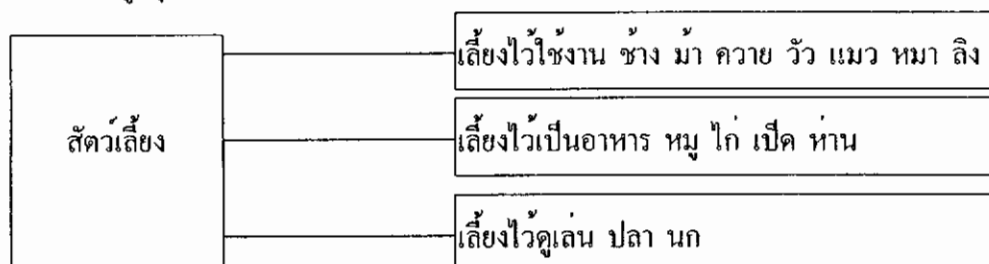
1. ครูสนทนากับเด็กเพื่อเล่าให้เด็กฟังว่าทำอะไรบ้าง
2. ให้เด็กช่วยกันกำหนดกติกาการทำกิจกรรมระดมพลังสมองสร้างแกนนำในหน่วย

การสอน

3. ครูเขียนกติกาที่เด็กเสนอมา และครูอ่านให้เด็กฟัง

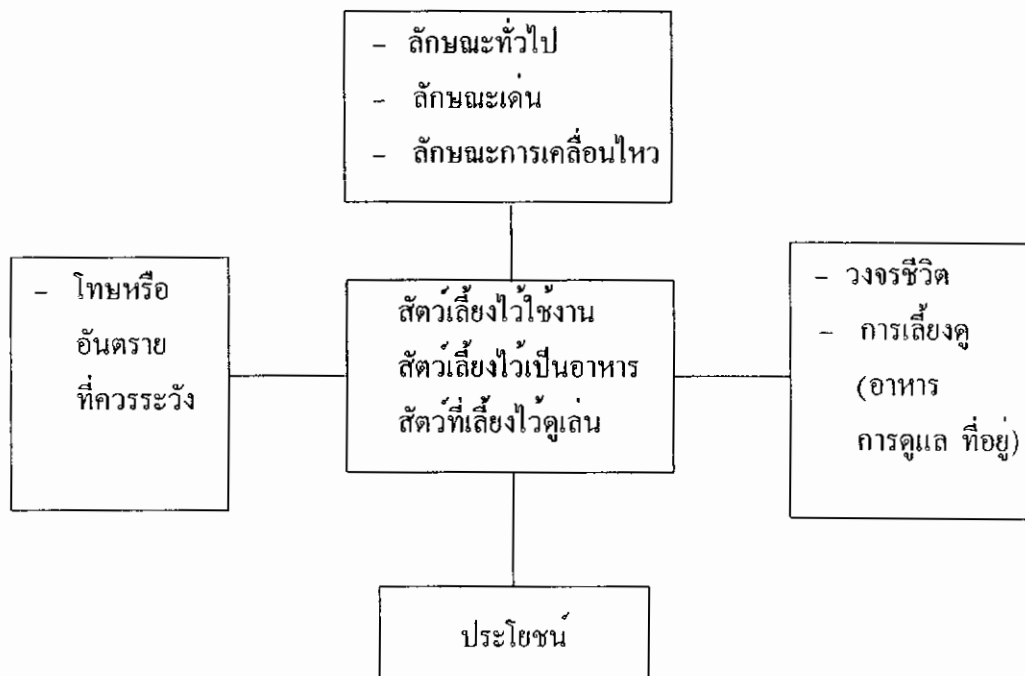
ขั้นกิจกรรม

1. ครูนำเสนอ “หน่วยการเรียนรู้เรื่องสัตว์เลี้ยง” และตั้งคำถามว่า “เด็ก รู้จักสัตว์เลี้ยงอะไรบ้าง”
 - เด็ก ๆ ตอบ ครูเขียนชื่อสัตว์เลี้ยงบนกระดานชาร์ตแผ่นใหญ่ (ช้าง ม้า ควาย วัว นก แมว เป็ด ไก่ ห่าน หลา ลิง หมา หมู)
2. ครูใช้คำถาม “สัตว์เลี้ยงแต่ละตัวเลี้ยงไว้ทำอะไรได้อะไรบ้าง”
 - เด็ก ๆ ช่วยกันตอบจนครบทุกคน
 - ครูสรุปจากคำตอบของเด็ก ๆ โดยเขียนแผนผังให้เด็กเห็นลีลาการเขียน ดังนี้

- ครูและเด็กอ่านคำจากแผนผังบนกระดานชาร์ต

3. เด็กเล่นเกมในหัวข้อ “ถ้าพูดถึงสัตว์เลี้ยงคิดถึงอะไร” พูดให้ได้มากที่สุดภายใน 3 นาที โดยวนเป็นวงกลมตามลำดับที่เด็กนั่ง (เด็กทุกคนควรได้ตอบ) ครูฟังเด็กพูดและสรุปเป็นแผนผังให้เด็กอ่านร่วมกันดังนี้

4. ครูสนทนากับเด็กถึงหัวข้อที่จะใช้เรียนเพื่อกำหนดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่สัมพันธ์กับหน่วยการสอน

5. ครูนำเสนอสื่อที่ครูมีอยู่และเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ นำมาจากบ้าน

ขั้นสรุป

1. เด็กเลือกสัตว์เลี้ยงที่ตนเองชอบแล้วแสดงท่าทางประกอบตามดนตรีเพลงบรรเลง
2. ครูและเด็กช่วยกันจัดบรรยากาศห้องโดยให้เด็กสร้างงานตามความสนใจ ภาพวาด โมบาย จัดมุมหนังสือ มุมตัวสัตว์พลาสติกที่ครูมีอยู่

วันอังคาร กิจกรรมขั้นการหาข้อมูล เรียนรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความสนใจ

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ทบทวนกติกาการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก
2. ทบทวนเนื้อหาจากการระดมพลังสมองจากชาร์ตแฟ้ม อ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก
3. นำแผนผังชาร์ตใส่ไว้ในมุมหนังสือไว้ให้เด็กอ่าน

ขั้นกิจกรรม

1. เด็กนำเสนอชื่อของตนเองที่นำมาและแยกเก็บตามหมวดหมู่ของสัตว์เลี้ยงประเภทเลี้ยงไว้ดูเล่น ไว้เป็นอาหาร และไว้ใช้งาน มีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
2. ครูสรุปแนะนำศูนย์การเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดไว้ในห้อง
 - คู่มือดีไอ
 - อ่านหนังสือ นิทาน และสารานุกรม
 - ศึกษาจากแผ่นชาร์ต
 - เกมการศึกษา
 - จากตัวสัตว์พลาสติก
3. ครูแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ เช่น กระดาษ ดินสอ สี กาว กรรไกร เด็กบอกถึงวิธีการใช้และการดูแลเก็บรักษา
4. ครูและเด็กตกลงถึงสัญญาณการเก็บของเล่น เก็บสื่อและวัสดุเข้าที่เดิมให้เรียบร้อย คือ ไขเพลง “เก็บของเล่น” ซึ่งเด็กๆ เลือกเอง
5. เด็ก ๆ แยกย้ายกันเรียนโดยเข้าทำกิจกรรมตามศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ
6. เก็บสื่อ วัสดุอุปกรณ์เข้าที่เดิม

ขั้นสรุป

1. เด็กเล่นเกมบอกความแตกต่างของสัตว์ที่ครูกำหนดไว้ในฉลากซึ่งคนละ 2 ชื่อ เช่น ช้าง กับม้าต่างกันอย่างไร ตามหัวข้อดังนี้
 - ลักษณะรูปร่างเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ลักษณะเด่นคืออะไร

- วงจรชีวิต
- ประโยชน์
- อันตรายที่ควรระวัง

วันพุธ กิจกรรมขั้นการเรียนรู้ และการสร้างผลงาน

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ทบทวนกติกาการเข้าเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก
2. ทบทวนหัวข้อเนื้อหาจากการระดมพลังสมองจากแผนผังชาร์ตและอ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก (ที่ครูและเด็ก ๆ ทำร่วมกันตั้งแต่วันจันทร์)
3. เด็กสร้างงานตามความสนใจจากวัสดุต่าง ๆ ดังนี้
 - จากเศษวัสดุที่โรงเรียนมีให้เป็นกองกลางซึ่งเรียกว่าคลังสื่อ
 - จากการวาด สีเทียน สีน้ำ สีไม้ที่มีอยู่ในมุมศิลปะของห้องเรียนที่เด็กหยิบใช้ได้เอง
 - จากการประดิษฐ์ทำหุ่นไม้เสียบ นำเศษวัสดุมาจากคลังสื่อที่โรงเรียนมีให้เป็นกองกลาง เด็กสามารถหยิบใช้ได้เองตามกติกาที่กำหนดไว้
4. เก็บสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เข้าที่เดิมให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กนำเสนอการเรียนรู้และการเสนอผลงานตนเองกับเพื่อนในกลุ่มที่เรียนด้วยกัน
2. ครูอ่านสารานุกรมเรื่องสัตว์เลี้ยงให้เด็ก ๆ ฟัง

วันพฤหัสบดี กิจกรรมชั้นการบันทึกการเรียนรู้

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับเด็กเรื่องสัตว์เลี้ยง ตามหัวข้อลักษณะของสัตว์แต่ละชนิด วงจรชีวิต ประโยชน์ และอันตรายที่ควรระวัง โดยเด็ก ๆ ช่วยกันตอบ
2. เด็ก ๆ คิดหาวิธีการบันทึกการเรียนรู้ตามที่ตนเองถนัดและสนใจ ใช้สื่อ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ในโรงเรียน
3. ตกลงกติการ่วมกันในการลงไปหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และการนำเสนอผลงานของตนเอง แต่ละกิจกรรม

ขั้นกิจกรรม

1. เด็กนำเสนอวิธีการบันทึกของตนเองให้ครูและเพื่อนรับรู้
 - คือ ทำหนังสือรูปภาพจากการวาดด้วยสีเทียน สีไม้ หนังสือ นิทาน หุ่นหน้ากาก หุ่นมือ เกมภาพตัดต่อ แบบฝึกหัดหาความสัมพันธ์ของที่อยู่อาศัยของสัตว์แต่ละชนิด วาดภาพโปสเตอร์บนกระดาษหนังสือพิมพ์โดยใช้สีชอล์ก
2. เด็กแยกย้ายกันทำกิจกรรมการบันทึกจากที่นำเสนอในข้อที่ 1
3. เด็ก ๆ เก็บสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เข้าที่เดิมให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. เด็กจัดวางนำเสนอผลงานของตนเอง
2. ครูเปิดโอกาสให้เด็กเดินดูผลงานของเพื่อน

หมายเหตุ หากเด็กบางคนยังไม่เสร็จ ครูจะถามความสมัครใจของเด็กว่าจะทำต่อจนเสร็จหรือจะทำต่อในช่วงบ่าย ครูจะไม่ตื้อว่าให้เด็กขาดความมั่นใจ

- วันศุกร์ - เป็นกิจกรรมของโรงเรียนคือเด็ก ๆ จะเรียนรู้ถึงการจัดเก็บทำความสะอาดห้องเรียน และของใช้ส่วนตัวของตนเอง เช่น รองเท้าแตะ แก้วน้ำ
- เก็บผลงาน และของใช้ส่วนตัวกลับบ้าน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกนิษฐา ชูจันทร์
เกิด	6 ตุลาคม 2510
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	87 ถนนสุขุมวิท 89/1 ตำบลบางจาก อำเภอพระโขนง จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย ถนนสุขุมวิท 89/1 ตำบลบางจาก อำเภอบางจาก จังหวัดกรุงเทพมหานคร โทร. 311-2575, 311-0134
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนาเกลือ อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนางรางวัดาภิเษก อำเภอนาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2532	คบ. (การอนุบาลศึกษา) วิทยาลัยครูสวนดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2541	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
โดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
กนิษฐา ชูจันทร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2541

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เพื่อกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน รวม 32 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบทดสอบทีซีที-ดีที ของเจเลนและเออร์บัน และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนการทดลองแบบ One-Group Time-Series Design สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่า T-Test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอน มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005

**THE RESULT OF WHOLE LANGUAGE APPROACH
UNIT ON PRESCHOOL CHILDREN'S CREATIVITY**

AN ABSTRACT

BY

KANITTA CHUKHAN

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University**

May 1998

The purpose of this study was to compare creativity of the preschool children receiving whole language approach unit.

The purpose of this study comprised of twenty-seven preschool children aged five to six, who were attending at Nue-Noi kindergarten in semester of 1997 academic year. The experiment group which was provide with whole language approach unit. The period for the experiment was eight consecutive weeks, four days a week, with a total of 32 lessons taught by researher.

The instrument use in this study were TCT-DP (test for Creative Thinking-Drawing Production) and the lesson plans on whole language approach unit. One-group time-series design was administered. The T-Test Dependent Sample were used for data analysis.

The findings were as follows:

1. The second pretest of the children's creativity in experimental group befor receiving whole language approach unit were nonsignificantly higher than the first pretest.
2. The posttest of the children's creativity in experimental group after receiving whole language approach unit were significantly higher than the pretes at the .005 level.